

DRUŽINSKI TEDNIK

Leto XVI.

V Ljubljani, 21. decembra 1944.

Št. 51 (788)

Kdor strah v glavi nosi, temu
je vsaka senca pošast.

Slovenski rek

UREDNIŠTVO in UPRAVNIŠTVO:
Ljubljana, Miklošičeva cesta št. 14/III.
Poštni predal št. 253. Telefon št. 33-32.
ROKOPISOV ne vračamo, nefrankiranih
dopisov ne sprejemamo. Za pismen
odgovor je treba priložiti 2 L v znakmah.

NAROČNINA: ¼ leta 20 lir, ½ leta
40 lir, vse leto 80 lir. Račun poštne
hranilnice v Ljubljani št. 15.393. Naroč-
nino je treba plačati vnaprej. — Po-
samezna številka stane 2 liri, stare
številke 3 lire. — OGLASI po tarifi.

Domovini se ni nikoli služilo z
velikimi besedami, ampak zmerom
predvsem z drobnimi dejanji, nikoli
ne s herojskim podiranjem, ampak
le prevečkrat z nepopularnim gra-
jenjem.

Iz današnjega uvodnika

„Plava“ ofarija

Po poročilih turških listov vodijo
grške komuniste sovjetski vojaški
inštruktorji; se brigade upornikov, ki
napadajo Papandreouve čete in Angle-
že, bijejo s topovi in tanki, ki jih
jim pošiljajo Sovjeti; so bili to
orožje svoj čas dobavili Sovjetom
Anglosasi, in sicer za vojno proti
Nemcem.

Za trezne ljudi brez predsodkov ni-
so te ugotovitve turškega tiska nika-
kršno presenečenje; še posebno ne za
tiste od njih, ki so v teh 42 mesecih
boljševiške vojne politično toliko do-
zoreli, da so domneli tri glavna spo-
znanja, značilna za moralo »osvobo-
diteljske« vojne:

1. Komunističnemu teroristu je boj
za narodno svobodo samo krinka, s
katero maskira borbo za boljševiza-
cijo svojega naroda. Zato je nujno,
da vidi v lastnem protikomunistično
usmerjenem narodu hujšega sovražni-
ka kakor v katerem koli »okupator-
ju«, saj ve, da je kljub vsem more-
bitnim drugim zmagam bitko izgubil,
če je ni v svojem narodu dobil.

2. Za komunističnim teroristom sto-
ji vselej in povsod z železno nujnost-
jo logike svetovne revolucije moskov-
ska boljševiška centrala, z drugimi
besedami, Jožef Visarjonovič Džugaš-
vili, s privzetim imenom Stalin, po
paradoksnosti politike zaveznik An-
glosasov in njihov štipendist.

3. Glavni vojni cilj Angloameriča-
nov (vsaj v Evropi) je zmaga nad
Nemčijo kot najmočnejšo nasprotnico
njunovega imperializma. Glavni vojni
cilj Sovjetov je boljševizacija Evro-
pe in po možnosti tudi ostalega sveta.
Ker pa ta cilj ni dosegljiv brez
zmage nad Nemčijo, je glavni vojni
cilj Angloameričanov in Sovjetov na
videz isti. Da je tak res samo videz,
dokazuje razmere v vseh deželah
po vrsti, ki so jih Angloameričani
»osvobodili«: povsod, kjer ni več Nema-
ca, da bi ju družil kot skupni sovra-
znik, trčita Anglosasi in Sovjeti (odnos-
no njegov najemnik domači komunist)
neizogibno drug ob drugega — njun
račun pa vselej plačuje »osvobodjeni«
narod, položen na tnalo, da oba
»osvoboditelja« sekata po njem.

I

Ze več ko leto dni imamo mi vsi,
ki tudi v času vojaške zasedbe odgo-
vornostno pojmujeemo svoj častnikar-
ski poklic, priložnost ob vsak dan no-
vih dogodkih dokazovati naši javno-
sti, da je logika zakulisnih sil seda-
nje vojne absolutna, da velja to-
rej tudi za naše razmere. Ze več ko
leto dni naši skriti politični »vodite-
lji« in njihovi epigoni ob vztrajnem
sekundiranju svojih podzemeljskih
političnih pismoukov to resnico tajé
— bodisi ker je še zmerom niso do-
umeli, a se imajo za premodre, da bi
si jo dali dopovedati od drugih, če-
prav politično dogajanje vsak dan na
novo postavlja njihovo čustveno učes-
nost na laž; bodisi ker so jo domneli,
a so tako pokvarjeni, da sicer vidijo
pogubnost nauka z vzhoda, pa nimajo
ne volje ne moči upreti se mu ter se
mu zato rajši priklonijo, nora upajoč,
da bodo tako vsaj sebe rešili.

Krivda je teh ljudi, ki imajo žal še
zmerom vpliv na del naše javnosti,
da je prenekatere sicer narodno zave-
den in pošten Slovenec še danes glu-
h in slep za vse nevarnosti, ki groze
našemu narodu od znotraj in od z-
unaj. Krivda je teh ljudi, da se poli-
tične razmere v naši pokrajini niso
v zadnjih 15 mesecih tako konsoli-
dale, kakor bi se bile, da je stal vsak
naroden Slovenec na odrejeni mu po-
stojanki — ne v podzemlju na fronti
jalovega demagoštva in poceni be-
skanja na vse strani, temveč na be-
sesti, ki mu ga diktirajo njegove spo-
sobnosti in spoznanje, da se domo-
vini še nikoli ni služilo z velikimi
besedami, ampak zmerom predvsem
z drobnimi dejanji, nikoli ne s heroj-
skim podiranjem, ampak le preveč-
krat z nepopularnim grajenjem.

Krivda je teh ljudi, da je Slovenec
kljub vsem trdim izkušnjam zadnjih
treh let in pol še zmerom političen
analfabet in zato objekt, namesto da
bi skušal vendar že postati subjekt.

Veliko odgovornost za to
nosijo tako imenovani »plavi«.
Skrainji čas je že, da se to približe
črno na belem, ne kjer koli in tja-
vdan, temveč na takšnem mestu in v
takšni obliki, da bo javnost vedela:
to ni od nikogar diktirano, ampak je

slehera beseda pretehtana in pre-
mišljena, narekovana zgolj od patrio-
tizma in čuta odgovornosti do lastne-
ga naroda v njegovih težkih dneh.

Zadnjič smo napisali o Mihajlovi-
ču: Mož je bil idealist. Kolikor ve-
mo o njem še iz časov pred vojno,
ni moči njegovemu značaju ničesar
očitati: bil je oficir-poštenjak, kakor
jih je malo premogla jugoslovanska
vojska. Ne dvomimo, da je tak ostal
tudi v vojni. Kljub temu smo zadnjič
zapisali še to: Bil je slab in zato za
narod nesrečonosen politik. Za človeka
na njegovem mestu je bil namreč
premal, da je čist značaj. Mihajlo-
viča je vojna dvignila na hudo usod-
no politično mesto, in zato bi bil mož
moral biti politik. Mihajlovič ni bil
politik in tako je nujno moral po-
stati orodje v rokah gospode, ki je
hotela z njegovim imenom politiko
uganjati. In ta gospoda — njegova
bližnja in daljnja okolica, v centrali
in v »podružnicah« — je uganjala in
uganjala politiko, ki je zločin nad na-
rodom, ker je ljudstvo cepila, name-
sto da bi ga bila združila v enotno
fronto proti njegovemu smrtnemu so-
vražniku komunistu. Indirektno je te-
ga zločina Mihajlovič kriv, direktno
pa gibanje, ki se po njem imenuje.

V toliko smo se zaradi razumeva-
nja stvari morali dotakniti Mihajlo-
viča samega. Vse naslednje pa velja
njegovi bolj ali manj avtonomni pod-
zemeljski »podružnici« med Slovenci.

II

Ko so se lani par tednov ali mese-
cev pred Badogiovo kapitulacijo za-
čeli pojavljati na deželi poleg »belih«
tudi tako imenovani »plavi«, so ljub-
ljanski narodnjaki ponosno izbočili
prsti: to so bili tisti neofarski »napred-
njaki«, ki so v »belih« zmerom gle-
dali nekakšne eksponente neke na-
sprotnje politične struje in se nikakor
niso mogli ali hoteli sprijazniti z
njimi. Zato so jim šele »plavi« postali
»praviki«. No, ti »plavi« so hodili po
deželi, se kazali ljudstvu v lepih
uniformah, dobro plačevali, kar so si
vzeli, zraven pa imeli nalogo, da ni-
kogar ne napadejo, temveč da smejo
streljati samo v lastno obrambo —
skratka, šli so se nekakšno misijo-
narsko vojno ali pa heroično idilo.

Takšno platonsko pariranje sredi
vojne in revolucije se je resnim ljud-
dem že takrat zdelo nekam čudno
abstraktno, brez pravega stika z real-
nim življenjem. Ali so komunisti
smrti sovražniki slovenskega naroda:
potem je bila dolžnost »plavih« di-
rektno ali indirektno pomagati »be-
lim«, ali pa komunisti niso sovra-
zniki slovenskega naroda: potem je
bila dolžnost »plavih«, da se njim
pridružijo, ker je logično, da morajo
v tem primeru »beli« kot smrti so-
vražniki rdečih biti sovražniki sloven-
skega naroda. Ne tega ne onega niso
»plavi« storili; ostali so lepo nev-
tralno na sredi.

Grčarice so brutalno dokazale zgre-
šenost te nevtralne srednje poti: »pla-
vi«, ki so komuniste pozivali, naj ne
streljajo, češ da imajo opravka z
brati, so bili prvi, s katerimi je slo-
venski boljševizem jasno in eksem-
plarno obračunal. Grčariški borci so
padli, toda za njihovo smrt bo narod
klical na odgovor ne samo rdeče kry-
nike, ampak nič manj tudi tisto »plavo«
gospodo iz ljubljanskega podzemlja,
ki jim je — takrat morda še iz ne-
razumljive naivnosti — izstavila bla-
zen strateško-politični potni list ane-
mičnega sredinstva in jih z njim po-
srla v neizogibno smrt.

Grčariška tragedija je šla mimo
nas; njen nauk na žalost tudi. Druga-
če ne bi bili doživeli v tem letu to-
liko »plavih« nezrelosti z usodnimi
posledicami, od jalovih vidovdanskih
papirnatih demonstracij do novega
konjunkturalnega koketiranja z ofarijo.

Tu ni več izgovora na naiv-
nost; kdor je v zimi 1944. kljub
polnoletnosti ostal še zmerom
»naiven«, spada v norišnico
ali pa pred sodišče.

III

Najnovejši greh, ki ga delajo »pla-
vi« nad našim narodom, bi utegnil
biti najusodnejši od vseh: to je greh
njihovega »podzemeljskega« tiska.

Naloga tiska je, narod prav obve-
ščati in politično vzgajati, torej vo-

dit. Ta naloga bi morala biti tako
imenovanemu »podzemeljskemu« ti-
sku še posebno sveta, ko bi že rad
veljal za edinega pravega glasnika
narodovih stremiljenj. Kako to nalo-
go ofarski tisk izpolnjuje, vemo do
nezvesti: toliko psokv, toliko laži,
toliko hujškanja in toliko patološke
zlobnosti nismo še nikoli nikjer vi-
deli natisnjenih ali razmnoženih ka-
kor v »osvobodilskih« glasilih. »Plavi«
tisk hoče biti dostojnejši. Njegov
greh je drugod: v njegovi donebni
politični neorientiranosti in iz nje iz-
virajočem zapeljevanju javnosti, do
katere se obrača.

Dokazi (samo iz najnovejše dobe):
V nekem »plavem« podzemeljskem
listu se je 13. oktobra t. l. bralo, da
so »jugoslovanske čete vkorakale v
Beograd«. Vest je izšla pod izpod-
budnim naslovom »Beograd osvobo-
jen«. Teden dni nato je isti list pri-
nesel novico, da so »sovjetske čete
vkorakale v jugoslovansko prestolni-
co«, in dal tej »veseli« novici tudi
naslov, kakor se ji spodobi: »Beograd
svoboden«.

Gospod podzemeljski pisar, ki je
uganil to »osvobodilno« novico, naj
ne bo užaljen, da ga citiramo kot
fenomen v slovenskem častnikarstvu.
Zgodilo se je namreč pri nas že, da
so se dogodki v teku mesecev ali celo
let bistveno drugače zasukali, kakor
jih je častnikar iz ljubljanske perspek-
tive videl in napovedal. »Plavi« pod-
zemeljski pisar se je moral že enajst
dni po triumfalni novici o »osvobo-
ditvi« Beograda kresniti po zobeh.
31. oktobra t. l. se namreč bere v
istem listu: »... Po prvem olajšanju je
nastalo kmalu razočaranje. Med so-
vjetskimi vojniki je bilo malo pravih
Rusov in večino sovjetske vojske se-
stavljajo neslovanski vojaki z mon-
golskimi obzori, ki jim je slovanstvo
popolnoma tuje...«

(Kakor da nima neslovanski Gruzi-
nec Džugašvili, z boljševiškim ime-
nom Stalin, drugega na umu, ko da
bo našemu dragemu kolegi iz pod-
zemlja na ljubo izbral slovanske
vojake za dežele, ki jih misli okupi-
rati! Ali ni podzemeljski pisar, ki
očitno gleda vse dogajanje tega sve-
ta skozi slovanske naočnike, res še
nikoli ničesar bral o evrazijskem ple-
menu, ki ga Stalin že lepo vrsto let
umetno ustvarja s križanjem slovans-
kih z mongolskimi in drugim azijs-
skimi rodovi? Toplo priporočamo bra-
nje vsaj Littlepagea, Američana —
časa za najnujnejše zadelanje teh
vrzeli v politični izobrazbi bo prihod-
nji teden dovolj, saj imamo kar tri
prazniške skup.)

Nadaljevanje na 2. strani

General Vlasov že vznemirja Moskvo

Stalin mu hoče parirati s saharinskim patriotizmom

Berlin, 13. decembra

Zadnje čase se spet množe patrio-
tski sirenski glasovi iz Moskve. To pot
gostole celo o izgubljenih otrocih
matuške Rusije, z vso možno slad-
kobnostjo jim pihajo na dušo, da naj
se vendar že vrnejo, ko jih čaka nad-
se prisrčen sprejem.

Ti »izgubljeni otroci« niso nihče
drug kakor milijoni delavcev iz vzhod-
nih dežel, zaposlenih v Nemčiji, pre-
vsem pa prostovoljci generala Vlaso-
va, ki so odločeni z orožjem v roki
nastopiti proti boljševizmu, da si utro-
pot v osvobodilno domovino.

V Kremlju torej niso nasproti Vla-
sovu tako neskrbni, kakor bi utegnili
kdo sklepali iz dosedanjega trdovrat-
nega moskovskega molka o vsem, kar
je v zvezi z voditeljem ruskega osv-
obodilnega odbora.

Osvobodilno gibanje generala Vla-
sova je postalo političen činitelj,
enako velik je pa tudi njegov vojaški
pomen. Večmilijonska množica mla-
dih, zvečne krepkih mož, ki so bili
večidel že služili vojske in se borili
na fronti, čaka samo še na to, da se
izuri v ravnanju z najnovejšim nem-
skim orožjem, nakar bo pripravljena
za obračun z boljševizmom. Milijoni
in milijoni pripadnikov narodov Ru-
sijske so leta in leta lahko delali pri-
merjav med razmerami doma in v
Nemčiji, kjer je kljub vojnim težav-
am in stiskam življenjski standard
mного višji od mirovnega stan-
darda v Sovjetiji. Ti milijoni tudi
vedo, kaj jih čaka, če bi se vrnili v
svojo domovino, dokler lo še vlada
boljševik. Stalin je že zdavnaj raz-
glasil, da z njimi nič več ne računa:
okužen so od »Evrope«, torej so nje-
govemu sistemu nevarni. Zato bi jih
čakal strel v tilnik, kvečjemu — ko

Namesto nemške kapitulacije...

Senzacionalen preobrat na zahodu

Nemci prešli v nepričakovan napad in razbili 1. ameriško armado

Iz vojnih poročil nemškega vrhov-
nega poveljstva v zadnjih 7 dneh:

16. decembra ob 5.30 zjutraj so mo-
čni oddelki nemške vojske po kratki,
a siloviti topniški pripravi prešli na
široki fronti iz Zahodnega barike v
napad in so najsprejnejše ameriške
postojanke med visokim Vennom in
severnim delom Luksemburške že s
prvim napadom pomandrali. Velika
napadalna bitka se pod varstvom
močnih oddelkov lovskih letal nadi-
ljuje. V boju s sovražnimi letali nad
fronto so naši lovci prvi dan ofenzive
zabili 48 sovražnih lovskih bombnikov,
protiletalsko topništvo pa 21 letal.

17. decembra so naše čete na vsem
bojišču nadaljevale napad. Skozi vrzeli
razbite in razpršene 1. ameriške arma-
de so oklepniški oddelki prodrali v glo-
bino sovražnikove fronte. Nemška
lovstva in bojna letala, ki so varovala
premake naših čet, so sestrelila v le-
talskih bojih 24 sovražnikovih letal.

V ostalih odsekih zahodnega boji-
šča ni bilo posebnih dogodkov.

London, Liège in Anvers so stalno
v hudem ognju našega dalnostrelnega
orožja.

Na italijanskem bojišču so se vsi
britanski poskusi prebitja naše fronte
izjalovili.

Na vzhodni fronti ni nikjer prišlo
do bistvenih izprememb.

Nemčija je krizo prebolela

Stockholm, 16. dec. Liberalni lon-
donski tednik »Economist« pravi v
pregledu vojnega položaja, da je
Nemčija prestala letošnje poletno kri-
zo. Nemci imajo zdaj krajšo zvezo
s fronto ter bolj strnjeno bojišče.
Možno je, da bodo z mobilizacijo
vseh razpoložljivih civilnih oseb in
novih letnikov postavili na bojišče
prav toliko vojakov kakor pred tremi
leti. To je uspelo zato, ker so vse
prilagodili vojni in niso pustili civil-
nemu življenju več nikakega prostora.

Letina je prinesla dovolj živil in
tudi dovolj premoga, železa, petroleja
ter lahkih rudnih industrij in vojne-
mu aparatu. Ako bo sedanje bojišče
vzdržalo, potem ne smemo pričaka-
vati niti političnega, niti gospodar-
skega zloma. Na vzhodu in zahodu je
dosegla Nemčija stabilnost. Nemci so
imeli velike prednosti zaradi obrambe
luk ob Rokavskem prelivu. Pomanj-
kanje pristanišč je skupno s slabimi
kopenskimi zvezami v Zahodni Evro-
pi onemogočilo zavezniškim povelj-

nikom, da bi bili odločili borbo s
svojo fizično premočjo.

Morda je tudi organizacija zave-
zniškega vrhovnega poveljstva vpliva-
la zavlačevalno. Odkar je opustil
maršal Montgomery svoje mesto ne-
posrednega vojaškega poveljnika vseh
kopensk sil v Zahodni Evropi pod
generalom Eisenhowerom, ni nobene-
mu vodilnemu častniku možen nepo-
sreden pregled celotnega položaja za-
hodnega bojišča. (List si s to pri-
pombo precej nedvoumno privoščuje
ameriško vojno vodstvo in generala
Eisenhowra.)

List kritizira nato »pomanjkanje po-
litičnega vodstva vojne«.

Dragoceno priznanje

Stockholm, 15. dec. Znani angleški
častnikar Wickham Steed komentira v
»Britanski poročevalski službi« pro-
bleme Evrope, ki so jo zasedli Anglo-
američani. Steed piše dobesedno: »Pri
osvoboditvi zasedenih dežel je mislila
Anglija predvsem na rešitev same
sebe pred invazijo. Osvoboditev dru-
gih narodov ni bila njena vodilna
ideja.«

Mi sicer to že lep čas vemo. Dobro
je, kljub temu, da mož tako odkrito
priznava, bo vsaj še kakšna škodljiva
iluzija splahnela.

Sodobni Herostrati

Državljanška vojna na Grškem gre
lepo v klasje. »Osvobodenci« Grki so
danes na tem, da jim bodo Atene, ki
so jim tako rekoč tisočletja pri-
znale, razdeljati topovi lastnih komu-
nističnih »rešiteljev« in bombniki »za-
vezniških« Angležev.

Cudovita elastika je res beseda
»svoboda«!

Beg pred »rešitelji«

Sarajevo, 13. dec. Po poročilih iz
Črne gore beži od onod pred komu-
nisti več tisoč prebivalcev, zvečne
pripadnikov najrevnejših slojev. Ti
ljudje vedo, da je njihova bodočnost
popolnoma negotova, da jim groze
stiske in lakota, da morajo na te-
žavno pot in zraven še v zimskem
vremenu, ki je zahtevalo od njih,
zlasti med ženami in otroci, že svoje
žrtve.

Kljub temu Crnogorci bežijo Beže
pod vodstvom svojega metropolita v
nezlomljenim junaštvom in slede
nemskimi četam in svojim lastnim vo-
jaškim oddelkom, trdno prepričani, da
pride čas, ko se bodo vrnili v boljš-
evizma očičeno domovino.

Crnogorci vedo, pred kom beže in
zakaj. 60.000 življenj je njihova mala
kršna domovina že dala Titu in Sta-
linu na oltar. Takšne svobode si
Crnogorci ne žele več. Zato beže
kamor koli in s komer koli.

Nagradno vprašanje

Zeneva, 16. dec. »Daily Sketch« se
v posebnem uvodniku bavi s politiko
angleških komunistov. List trdi, da je
njihovo edino zanimanje podpihova-
nje razrednega sovraštva. V tako tež-
kem času, kakor je sedanjí, ko mora
narod vse storiti, da bi končno dobil
vojno, ko so angleške železnice pre-
obremenjene z nujnimi dobavami za
vojsko; ko delajo ženske v vojni
delovni službi; ko trpi general Eisen-
hower pomanjkanje streliva in ko po-
staja nevarnost pozicijske vojne vsak
meseč resnejša — v takem času si
dovoljuje komunistična partija An-
glije, da pošlje z železnico v London
nič manj ko 600 žensk, da bodo tam
demonstrirale ter zahtevale razlastitev
zemlje za izgraditev 4 milijonov za-
časnih in trajnih hiš. Takšna želja je,
kar tudi dobro ve komunistična par-
tija, v sedanjí angleški krizi popol-
noma neizpolnjiva.

Kdo plačuje stroške teh demon-
stracij? se izprašuje list. Kdo organizira
ostale demonstracije v Glasgowu in
drugih velikih industrijskih središčih?

List najbrže dobro ve, kdo, samo
na glas povedati še ne sme. Ali so se
pa nemara res že vsi Angleži tako
pobebastili, da ne vedo odgovora na
vprašanje, ki ga v vsej ostali Evropi
že vrabci čvčkajo s streh?

»Plava« ofarija

Nadaljevanje s 1. strani

O teh »neslovenskih vojaki« z mongolskimi obrazy govori citirano poročilo še dalje: »Dovoljujejo si razne nekektosti (kako mil izrazi; v zvezi z »okupatorjem« bi se temu reklo najmanj »barbarsko zverinstvo«), čeprav jih je prebivalstvo ob prihodnosti iskreno in bratsko pozdravilo.«

(V isti številki, pod datumom 3. novembra je posvečena natanko poldruga vrstica Srbom, ki so vedeli, da Beograd po prihodu Sovjetov ne bo ne »svobodna«, ne »osvobodjena«, in so ga zato zapustili. Poldruga vrstica izpod peresa človeka, ki je bil v Jugoslaviji, po njegovem ostalem podzemeljskem pisarstvu sodeč, »integralen Jugosloven« in neprekljiv srbofil.)

Ni greh, da je mož 11 dni po zmagovalnem prvem poročilu moral indirektno priznati, da triumf ni triumf, nasprotno, katastrofa; greh, še več, zločin je v tem, da si mož da svoje pisarije, ki o njih vse, da utegnejo vplivati na javnost, diktirati od navnega čustva namesto od hladnega razuma, od lepih sentimentalnih želja namesto od imperativa trde realnosti, ki ga prej ali slej zmerom postavi na laž. Kdor ne zaupa nemškimi knjigam in poročili o Sovjetski zvezi, bi bil moral brati vsaj nevtralnno literaturo (zlasti predvojno ameriško in angleško), drugače nima v današnjih časih, ko je od tiskane in razmnožene besede dostikrat odvisno, kako se bo narod orientiral in s tem kakšno usodo izbral, nikakršne pravice pisati o Sovjetski zvezi, kdor pa to literaturo pozna, ne bo nikdar zapisal, da je kraj »osvobodjen«, če ga Sovjeti zasledijo.

Se zmerom nekam sramežljivo je poročilo omenjenega podzemeljskega lista z dne 8. novembra t. l. Tam se bere stavek: »Vidi se, da beograjsko prebivalstvo izvaja nasproti nedomačim oblastvom pasivno resistenco«.

Nedomačim? Ali Zakaj ne z imenom? Ali se pisar sramuje zaradi Sovjetov ali zaradi sebe, ko vidi, kako se toče po zobeh?

V Kanosu se poda list šele 23. novembra, ko citira švicarski tednik »L'illustré«: »Popolnoma v skladu z Leninovim naukom, da je nasproti meščanski družbi vsako sredstvo dovoljeno, postopa zdaj Sovjetska zveza na Balkanu«. A tudi ta Kanosa je kajpak indirektna, saj prepušča vso odgovornost citiranemu listu. Ne moti ga niti to, da je 1. decembra — na pomemben srbski dan — objavil moskovski Tas iz Beograda vest o justifikaciji 105 srbskih veljakov; vest list samo registrira, opremi s ključnim naslovom »Nove srbske žrtve«, in konec, brez ene same besedice komentarja!

IV

Takšna je v bežnih obrisih slika pisanja podzemeljskega lista, ki se sam proglasa za nacionalnega in kar je s tem v zvezi. List se zmerom ne loči sovjetstva od rusovstva, kjer le more, še danes potegne strogo ločnico med našimi komunisti in sovjetskimi vojskami, kakor da n. pr. titovci v Srbiji pobijajo brez pristanka ali pa celo zoper voljo Sovjetijel Slovanov. Gledajoč na pr. tle novice z dne 6. decembra t. l.: »Na prevozu v bolnišnico so partizani zaklali poročnika Milutina Jevtevića. Težko ranjenega je spremljal neki ruski častnik v bolnišnico, na poti so ga pa prestregli partizani in ga ubili.« »Ruski« častnik, siromak, kajpak ni imel ne besede ne moči, da bi bil kaj ukrenil. Bralec seveda ne zna med vrsticami brati, česar med vrsticami ni, zato je ganjen — in »plavi« pisar je svoj namen dosegel.

Podobno neresna in varljiva, kakor je citirana obveščevalna služba na našem »slovenskem« in sovjetskem področju, je tudi v ostali vojni in svetovalni politiki. Vse londonsko govorjenje je pisarju sveta resnica — četudi ga dogodki včasih ne po 11 dne, ampak že po 48 ali celo 24 urah postavijo na laž. Tako n. pr. je neko poročilo z dne 24. novembra takšno, da dobi človek vtis, kakor da je »Westwall« že tik pred padcem.

Naj bo dovolj! Citirali smo samo peščico vesti, toda kdor misli brez predsodkov, mu te zadostujejo. Lijma naših »plavih« pisarjev je danes prav tako nevtralnno sredinska, torej ofarija v prid, kakor je bila linija naših »plavih« generalov za dobe Grčaric. Takrat je morala »plava« raja na morišče, zato da jo zdaj slave kot junake in mučenike in da se preživijo »plavi« iz njene tragedije po možnosti ničesar ne nauče. Danes proslavljajo Sovjete kot osvoboditelje Srbije, nato sramežljivo zabeležijo »razočaranje« Srbov zaradi njihove »nekektosti«, registrirajo stvarno, brez čuta in srca justifikacije v Beogradu — in se iz njih prav tako ničesar ne nauče; njih pisarije je temu dokaz.

A če bi prišel čud — ki ga ne da Bog! — da bi se tudi mi morali odločiti, ali počakamo Sovjete ali pa se rešimo pred njimi, tedaj vedi ti, ki to bereš: naš prvi podzemeljski pisar bi storil enako, kakor je po njegovem

BODITE USMILJENI!

Veliko božično obdarovanje begunskih otrok

Pod pokroviteljstvom gospe prezidentove je dobilo darov 187 otrok v skupni vrednosti 1 milijon lir

Velika beda, ki vlada med otroki, izgnanimi in prebeglimi iz svojih domov, je dala gospe prezidentovi Olgi Rupnikovi pobudo da je med šolsko mladino pokrenila nabirko za veliko božično obdarovanje pod geslom »Mladina — mladine«.

Vsa šolska mladina se je nienemu pozivu z navdušenjem odzvala ter je med seboj nabrala poleg obel. perila, čevljev, živil, knjig in igrač še 27.000 lir v gotovini. Vse te darove je uredila pod vodstvom gospe prezidentove skupina 15 dijakov iz ljubljanskih srednjih šol. K nabirki je prisločila na pomoč še »Socialna pomoč«, ki je prispevala predvsem novo blago za obleke in spodnje perilo. Vsak obdarovane je dobil tudi darilo v živilih in slaščicah in 100 lir v denariu.

V nedeljo popoldne je bila v stekleni dvorani Pokrajinske uprave velika božična obdaritev ubogih otrok. Na božičnico je prišel tudi g. prezident general Rupnik s sorodno in hčerko, nadalje nemški svetovalec za prehrano dr. Kulterer, predsednik »Socialne pomoči« dr. Eiletz in tisti, ki so sodelovali pri pripravi.

Kot uvod v obdarovanje je izpregovorila dijakinja trgovske akademije gdč. Vida Kapusova, ki je v lepih besedah orisala namen in pomen te božične obdaritve, najboljše med nami, naših sirot, begunskih in izgnanih otrok iz podeželja. Sadovi dela so lepi, 187 prežanih otrok mo kljub težkim dnem letošnji božič vesel in blagoslovljen. Izrekla je topla zahvalo gospe prezidentovi, ki je to božično nabirko oklicala in prevzela nad njo pokroviteljstvo. Nadalje se je zahvalila nemškemu svetovalcu za prehrano dr. Kultereru in naklonenosti pred-

sedniku »Socialne pomoči« dr. Eiletzu in ljubljanski pomoči hčerke gospe Ksenije Suvidžičeve, ki nam je pomagala s sestrsko ljubeznijo. Gdč. Kapusova je obljubila, da bo slovenska mladina kot »Mlado slovensko domobranstvo« dokazala svojo hvaležnost s tem, da bo brez pomislekov sledila ljubljenski generalu Rupniku in z njim delala za največje cilje: za Boga, narod in domovino!

Sledil je nagovor gospe prezidentove, ki se je zahvalila za lepe besede gdč. Kapusove. Nato je izrazila zahvalo vseh mladini, ki je pod tehničnim vodstvom g. Nikolaja Jeločnika pripravila za današnje razmere res bogato božičnico. Med 187 obdarovanih bomo razdelili darove v vrednosti enega milijona lir. In to je vse uspeh dela naše ljubljanske šolske mladine, ki se lahko z vso pravico imenuje »Mlado slovensko domobranstvo« in ima gesla Bog, narod in domovina.

Preden pa bomo darove razdelili. Je dejala gospa prezidentova bi rada poudarila misel, ki se mi pri tej priložnosti poraja.

V slovenski mladini raste nov rod slovenskega naroda. V tem rodu je globoko zakoreninjen čut poštovanosti, pripravljenosti, dejanske ljubezni do naroda in smisla za slovensko narodno skupnost, ki nam daje občutek trdnega upanja na lepše dni slovenskega naroda. Narod, ki si v težkih dneh sam pomaga, ne more propasti. Po te mladini pa, ki je ravno ob te obdaritvi pod geslom »Mladina mladine« najlepše dokazala smisel za samopomoč, bo slovenski narod postal notranje močan.

Naj vas današnje obdarovanje vedno spominja dejavne ljubezni do naroda.

ki je nikdar ne zavržite. Te dni, ko se nam bo rodil Bog miru in ljubezni, pa sklenite svoje roke in molite za svoj narod, ki mu boste nekoč služili z vsemi svojimi močmi.

Ko vam in vašim dragim staršem v imenu prirediteljev želimo za božični praznik in novo leto blagoslova božjega in moči za prenašanje trpljenja, ki so vam ga naprtli izgubljeni bratje, vas pozivam, pridite in vzemite darove, ki naj vas še v poznih letih spominjajo neločljive povezanosti s slovenskim narodom.

Ob zaključku svojega govora je bila gospa prezidentova deležna navdušenih ovacij. Za njo je izpregovoril še predsednik Kmečke pisarne duhovni svetnik župnik Karel Skuli. Orisal je vso tragedijo sodobnega človeštva in tragedijo otrok, ki so bili navzoči. Zahvalil se je gospe prezidentovi pa tudi g. prezidentu za njuno skrb in ob tej priliki izjavil, da sloji za prezidentom velika večina slovenskega naroda, če pa je med njim in narodom treba še kaj izpopolniti, bo to nedvomno naredila ta mladina.

Sledilo je razdeljevanje darov. Ganolivi so bili prizori in bodo ostali vsem v nepozabnem spominu. Ko je bilo razdeljevanje končano, se je deklete, ki so ji bili komunisti pobili vse sivoce, zahvalilo gospe prezidentovi za obdaritev z naslednjimi besedami:

»Blagorodna gospa! Naša velika dobrotinica in materska, dobra pomočnica, blagovolite sprejeti topla in prišročna zahvala iskreno vam hvaležnih otroških src, ki ste jih s svojo pomočjo osrečili in jim pomagali v stiski in potrebi. Naj vam bo najboljše plačnik ljubi Bog sam s svojim blagoslovom.«

Kmet povsod prvi

Plačilo za vestno in pošteno delo

Prezident podelil nagrade in diplome kmetom, ki so oddali več mleka, kakor so bili dolžni. — Pomemben prezidentov govor

V soboto popoldne je bila v palači Pokrajinske uprave skromna slovesnost, na kateri so razdelili najboljše oddajateljem mleka posebne diplome in nagrade v sladkorju in cigaretah. Steklena dvorana je bila polna povabilenih nagajencev in drugih gostov. Osebo so bili na svečanosti tudi g. prezident general Rupnik, nemška svetovalec dr. Doujak in dr. Kulterer, vladni svetnik g. Wurm, Sonderführer g. Schwandorf, vršilec dolžnosti prezidentove pomočnika načelnik dr. Hubad, generalni tajnik ljubljanske mestne občine g. Jančič, ravnatelj Prehranjevalnega zavoda g. Gračner, kmečki poverjeniki gg. Pevec, Černe, Perčič in Mehletova.

Svečanost je otvoril ravnatelj Prehranjevalnega zavoda g. Gračner, ki je v uvodu pozdravil prisotne goste, nato pa podal kratek pregled dela Preveda za oskrbo Ljubljane z mlekom in doprinosu kmetijskega človeka k tej oskrbi. Doseženi uspehi so prav razveseljivi in naši kmetovalci oddajajo mleko tudi v količinah, ki za več sto odstotkov presegajo po zakonu predpisane količine.

Po govoru g. Gračnerja se je pričelo razdeljevanje nagrad, ki jih je osebno razdelil g. prezident general Rupnik. Vsem nagajencem je prezident osebno čestital, jim izročil diplome, zavitke s cigaretami in nakazila za 5 kg sladkorja. Vsega skupaj je dobilo nagrade 20 na kolčin, 10 pa po odstotkih najboljših oddajateljev mleka.

Po končanem razdeljevanju nagrad je prezident imel na zbrane goste naslednji nagovor: Današnji prvi, mali praznik naših kmetovalcev jemljem z veseljem za povod, da se iz srca zahvalim vsem, ki so v skupnem delu dosegli, da so mogli vsi otroci, bolniki in najstarejši ljudje mesta Ljubljane redno prejemati za življenje in zdravje tako potrebno mleko.

Moja zahvala velja predvsem kmečkemu vodji Koroške, g. Huberju, ki se z vsem srcem zavzema za naše kmete in naš narod, kakor tudi vsem njegovim sodelavcem, ki se pod vodstvom dr. Kultererja trudijo tu pri

nas za blaginjo našega kmečkega ljudstva.

Enaka zahvala gre našemu kmečkemu zastopstvu gg. Pevcu, Perčiču, Černetu in gospe Mehletovi ter vsem njihovim sodelavcem prav posebej pa našim pravkar pohvaljenim in nagrajenim prdnim kmetovalcem in kmetovalkam.

S posebnim veseljem in zadoščenjem poudarjam tudi ob tej priložnosti, da je nosilec naše narodne osnove naš kmet. On vodi pred nami z vsem dobrim vzgledom dejanja.

Kmet je bil prvi, ki je pograbil za orožje, da bi obvaroval domovino in narod pred zločinskimi židovskimi hlapci — partizani. Navzlic vsem nevarnostim je kmet neustrašivo obdeloval svojo grudo in negoval živino, da je sebe in narod obvaroval pred oladovanjem. Kmet je spet prvi, ki se loteva dela tam, kjer je treba obnavljati, delati in utrjevati red. In prav kmet je spet tisti, ki se prvi priznava k slovenski narodni skupnosti, žrtvuje in je vedno iznova pripravljen biti obnovitelj, branilec in hranilec vsega slovenskega naroda.

Toliko boli se čutim dolžnega da tudi danes pokažem na vsa ta del-

stva, ker je zares skrajni čas, da vsi doslej politizirajoči Slovenci spoznajo, kako nam je njihova narodno prenestrna in nerealna, asocijalna, v internacionalne židovske mreže zajeta, lažna demokratska politika škodovala in da je zadnji čas, da se orime v resnici narodne politike, kar pomeni, da pustijo do besede in dela resnični, z zemljo in slovenstvom vezani narod — kmete in delavce.

Napake, ki smo jih napravili, še lahko popravimo, če udarimo hrabro in enotno v narodnostno smer našega domobranstva in zastavimo vse sile, da bomo v boju za novo Evropo soudeleženi pri zmagi, s katero bomo svojemu slovenskemu narodu zagotovili obstanek in bodočnost.

Zbrani poslušalci so z največjim navdušenjem sprejeli prezidentov govor.

Ob koncu svečanosti je izpregovoril še kmečki poverjenik g. Pevec, ki se je v imenu nagajenih kmetovalcev zahvalil prezidentu in Prevodu za nagrade. V svojem nagovoru je izjavil, da so kmetovalci izpolnili samo svojo dolžnost in da bodo na tej poti delali tudi v bodoče in potegnili za seboj še vse ostale stanovske tovariše.

G. prezident se je za tem govorom še nekaj časa razgovarjal z zbranimi kmetovalci, se zanimal za njihovo delo in težave ter jih bodril za bodočnost. Hitro je potekel čas, ko so se morali nagajenci posloviti ter oditi na vlak, ki jih je odpeljal na njihove domove.

Nekaj dobrih novic s Primorskega

Ze lansko leto se je po badoljevski izdaji in po ustanovitvi Slovenskih narodnih straž na Primorskem porodilo novo življenje. Komunistična propaganda je prva izrabila novi položaj na Primorskem. V smislu nacionalnih gesel je pridobivala pristave. Mnogi nepoučeni, a želini vsake slovenske besede so li nasedli.

Nasproten veter so prinesle šele Slovenske narodne straže. Težko je bilo njihovo delo proti že prei pripravljeni propagandi komunističnih tolovajev: »Tistih, ki sodelujejo z okupatorjem, ne smete poslušati, ker so izdajalci svojega naroda.« — s takšnimi zesti so namreč preprečevali delo Slovenskih narodnih straž.

Toda komunisti so se kmalu začeli razkrinkavati sami. Pokazali so svoi

pravi obraz. Pokazali so, da jim niso prvo slovenski narodni interesi, ampak interesi internacionalnih tovarišev, ki se bore za nadoblast bolševizma v Evropi.

Delo Narodnih stražarjev je potekalo v redu naprej. Led je bil prebit, dejanja pa so pokazala uravnoteženost njihovega obstoja. Ljudstvo na osvobodjenem ozemlju ni imelo slovenskih šol, na ozemlju, zaselenem no okupatorju, so bile šole dovoljene. Badoljevci ki so odšli po 8. septembra v gozd, so se znašli v skupnem obsevu z našimi tolovajji in skupno z njimi ropali slovensko ljudstvo. Narodni stražarji pa jim varujejo njihove domove in jim omogočajo mirno, človeka vredno življenje.

Kar pa je najvažnejše na Primorskem se je začelo pravo slovensko življenje. V Postojni so se pojavili naši napisi, v vseh drugih krajih na slovenska misel vstaja in se prebujta v novo življenje.

Posebno pa se je slovenska nacionalna misel okrepila po prihodu dobrotincev. Ti jim kažejo zdaj pot in jim vlivajo poguma za bodočnost. Primoreci spoznavajo tako, kaj je komunizem, ki je privedel bratski narod tako daleč, da so našli zapustili svojo domovino kakor da bi bili tam čakali bolševiških osvobodilcev.

Po vseh krajih Primorske se vrše slovenske kulturne in družabne prireditve, ki jih Primoreci sprejemajo z največjim veseljem. Prinašamo nekaj poročil o teh prireditvah ki jih povzemamo iz »Straže ob Jadranu«, lista Slovenskih narodnih stražarjev.

V Ilirski Bistrici so imeli miklavževanje v Narodnem domu. Vsega skupaj je Miklavž obdaroval skoraj 700 otrok. Za vojake je bilo prireleno posebno miklavževanje, ki so se ga udeležili tudi dobrovoljski gostje. Stražarski šramel je izvajal razne glasbene točke.

V St. Petru na Krasu je bila dobrovoljska in stražarska prireditev kate-re se je udeležilo tudi mnogo domačinov. Godba gostov je najprej zaigrala

Lepa in posnemanja vredna gesla

Pisej »Črni bukev« darovali za žrtve vojne in revolucije ter v propagandno namene 218.810 lir

Uredniki »Slovenskega doma« so naredili obračun o razdelitvi čistega dobička »Črni bukev«, ki so jih sami napisali, založili in izdali. Obračun so poslali tudi našemu listu s prošnjo za objavo.

Obračun o razdelitvi čistega dobička »Črni bukev«

	Lir
28. 6. za domobranske ranjence v Novem mestu	10.000.—
16. 7. za begunce iz Dvora pri Žužemberku	3.650.—
10. 9. za bombardirance v Borovnici	10.000.—
30. 11. za notranjske, dolenske in belokrajske begunce (Kmeč, pisarni)	30.000.—
5. 12. za miklavževanje ranjenim domobrancev v Ljubljani	10.000.—
15. 12. božičnica notranjskim beguncem	2.360.—
15. 12. pod. svojem padlih članov Vaških straž	2.800.—
Skupaj v gotovini za dobrodelne namene	68.810.—
3750 izvodov »Črni bukev«, razdeljenih brezplačno v propagandne namene v ogroženih krajih	150.000.—
Vsega skupaj	218.810.—

Obračun objavljamo zaradi svoječasne obljube, da bodo pisci in založniki »Črni bukev« morebitni čisti dobiček porabili za dobrodelne in propagandne namene.

Uredniki »Slovenskega doma«

V Ljubljani, 18. decembra 1944.

Rade volje smo ustregli prošnji svojih poklicnih kolegov, tem rajši, ker se nam zdi, da je to prvi primer med nami, ko založnik žrtvuje tako velik znesek v dobre namene — založnik, ki je vrhu tega v tej stroki šele začetnik. Želeli bi le da ntergov zgled ne bi ostal osamljen. Mnogo je pri nas knjižnih založb, toda kolikor vemo, se doslej še niti ena ni spomnila, da imamo ranjene do obrabce, ki niso sami krivi, da ne morejo med svoico prebiti letošnjega božica; da imamo begunce, ki premorejo v svojih krajih posestva, pa morajo že več ko leto dni životirati v mestu; da imamo siromasne svote padlih domobrancev.

Mislimo, da bi bilo lepo in prav, če bi se knjižne založbe kot naieliteljska pridobitna podjetja zdaj za praznike še posebej spomnila svoje narodne in socialne dolžnosti do tistih, ki so brez lastne krivde mnogo na slabšem od njih.

Pripravljeni smo, da bodo naše nuzredne zalcnice prve sledile zgledu založnikov »Črni bukev« in da bodo s svojo plemenito gesto dale pobudo še ostalim. Njih darove bomo rade volje objavili v našem listu.

Otvoritev potniškega pro-meta na kočevski progi

Med Ljubljano in Ribnico vozijo od 18. decembra dalje potniški vlaki, in sicer z odhodom iz Ljubljane ob 5.45 in 14.14 ter prihodom v Ribnico ob 9.16 in 17.41. V obratni smeri vozijo z odhodom iz Ribnice ob 6.45 in 15.10 ter prihodom v Ljubljano ob 9.37 in 18.15.

himno Hei Slovenci, nakar so do pozdravnem govoru sledile še druge loč-ke pevškega, izralskega in recitacijskega značaja.

V neki drugi vesti pravi list, da se kulturno delo razširja tudi s tiskano besedo. Vest pravi: Sentpetrski stražari ne poznamo samo boja z orožjem, ampak povsod prinašamo slovensko tiskano besedo. Brez knjig in časopisov skoraj ne gremo v patrolle. Po okoliških vaseh smo prodali že nešteto knjig. Predvčerajšnjim smov K.žano prišli s kupom knjig, knjižice, časopisov in naše »Straže ob Jadranu«. Prišedši v vas, smo se porazgubili v hišah in čez pol ure sešli, ko smo bili že vse poprodali. Ljudje nam naročajo, naj ponovno prinesemo slovenskih knjig, s čimer jim bomo radi ustregli.

V Ilirski Bistrici so dobrovoljski gostje priredili priateljski večer za stražarje. Začel se je s himno, ki ji je sledil govor mladega prostovoljca. Pozdravil je vse domobrance in poudaril potrebo povezanosti v skupni borbi proti skupnemu sovražniku in veselje nad duhovno vzajemnostjo, ki vlada med brati. Zatem so igrali srbske in slovenske narodne pesmi. Prvi del je imel resen značaj, drugi pa bolj zabavnega. Odigrali so tri zelo posrečene šaljive prizore iz vojaškega življenja, ki so bili deležni navdušenega ploskanja.

Poročilo iz Postojne pravi, da ni toliko razgibanosti v kulturnem delu kakor v zadnjem času Postojna še nikdar doživela. Skoraj ne mine teden, ne da bi bilo nekaj prireditvev, predvsem koncertnega značaja. Tako je bil pretekli teden v torek zelo zanimiv pester večer v sredo zvečer pa je gostoval orkester iz Ljubljane. Po navedbi vseh glasbenih točk pravi list:

Ni naš namen kakršna koli kritika; to moralo napisati strokovnjaki, mi zapisujemo te kulturne večere le kot kronisti. Ali eno lahko mirno rečemo, da slovenska pesem prav na Primorskem, kjer so ljudje tako dolgo stradal slovenska pesmi, doživlja svoj zmagovalni pohod. Vsa zahvala naj bo tistim, ki se v teh razmerah tako zelo trudijo da nudijo, kar največ morejo.

**Zadovoljne
BOŽIČNE PRAZNIKE**
želita
vsem svojim bralcem, inseren-
tom in prodajalcem
uredništvo in uprava
»DRUŽINSKEGA TEDNIKA«

Nov zamenitveni čas. Do vstetega
24. decembra je zamenitev obvezna
od 17.10 do 7.15.

Kongresni trg, ki je bil vsako leto
pred božičem poln smrekovih dreves,
je letos prazen. Božičnih dreves letos
torej v Ljubljani ne bo. Da bomo pa
le vedeli, da je božič bomo okrasili
svoje domove z jaslicami in smrekovi-
mi vejicami in drugim cvetjem, ki
ga prodajajo okoliške prodajalke ob
trajnostovju.

Obnova se je preselila. Urad za
vzpostavitev in vojni poškodovanih
naselbin »Obnova« se je preselila na
Dunajske c. 15. II. nadstropje (pala-
ča Ljubljanske kreditne banke), telefon
35-29.

Nove zalepke. Pokrajinska direkcija
pošte, telegrafa in telefona je poštne
urade spet založila z zalepkami. Do-
sedanje zalepke so namreč prišle iz
prometa zaradi prepovedane slike iz-
dajalskega italijanskega kralja. Zna-
mka za 25 cent. je zdaj pretiskana z or-
lom Ljubljanske pokrajine in pravokot-
nem napisu »Provinz Laibach - Ljub-
ljanska pokrajina« in z novo vrednost-
jo 1 lre. Pokrit je tudi savski grb
ter dodan napis »Kartenbrief - Za-
lepka«. Vsi pretiski so črne barve ter
se jasno ločijo od podlage. - Nove
zalepke veljajo za Ljubljansko pokra-
jino in Italijo.

Letošnji božični pribojliki. Otroci v
starosti do enega leta bodo dobili 500
gramov pšenicega zdroba; v starosti
2 in 3 let dobe po 200 gramov ovse-
nih kosmičev; v starosti 4 do 9 let
prejmejo po 250 gramov medu in 1
litr. Mladina od 10 do 18 let dobi
po 700 gramov orehov; otroci in mla-
dina do 18. leta prejmejo po 100 gra-
mov bonbonov ter 500 gramov sadne-
ga soka. Nosače žene prejmejo po 500
gramov sadnega soka in po 500 gram-
ov pšenicega zdroba. Osebe, starej-
še od 60 let prejmejo po 1 dozo kon-
denziranega mleka. Lastniki in lastni-
ce tobačnih nakazij za mesec decem-
ber dobe po pol litra vermuta na
odrezke osnovne živilske nakaznice pa
bodo dobili polno litro v Ljubljani. Je-
žici in Polji po četrt litra žganja.
Ljubljanski polno litro prejmejo po 500
gramov graha in 0,25 kg čebule.

Najvišje cene. Šef Pokrajinske upra-
ve je 16. dec. 1944 določil na tržno
blago v Ljubljani najvišje cene in ki
veljajo do objave novega cenika.

Cene so naslednje: novo kisto zelje 6,80 L;
kista repa 6,80; repa 3; rdeče zelje 4; zelje
v glavah 3; zelje na deblu 2; sveže ri-
zane zelje 4; ohrovt 6; črna redkev 3; rdeča
pesa 8; kolerabice 8; rumena koleraba 8;
goleni radič 20; špinat 10; šopek mesane
relenjave za juho 0,50; osušeno rdeče kore-
nje 8; rumeno korenje 6; peteršilj 6; zelena
10; por 9; osušen hren 8; jabolka
16 litr.

Osebnosti

POROČILI SO SE:

V Ljubljani: Dr. Josip Vlach, odvetniški
koncipient, in gđ. Angela Guerdova, sodna
uradnica.
Cestitamo!

UMRLI SO:

V Ljubljani: Matija Poniž, preglednik fi-
nancne kontrole v p.; Miroslav Skuber; Ka-
rel Ljekar, zemljemarski svetnik; dr. Blaž Sve-
telj, profesor trgovske akademije; Neža Zoh-
čev; Lorber Ludvik, znanstveni del. I. zvezek;
Franciška Mrvarjeva; Cecilija Ničmanova;
Rosa Bolhovca; Berta Smolčeva.
V Kolovratu: Ivan Zarkovič, strojni in občin-
ski uslužbenec.
V Zadruhu: Janez Trkov, posestnik in ku-
par.

Nasledejo!

Listek »Družinskega tednika«

Slabe strani civilizacije

Napisal prof. Werner Kollath
ravnatelj higienskega zavoda v Rostocku

Naši predniki v minulih stoletjih so
često umirali nenadno, ker spričo ta-
kratne stopnje zdravstva niso poznali
vzrokov ne zdravih zanj. Dandanes pa
je zdravniška veda že tako napredno-
vala, da se človek lahko zmagovito bo-
ri proti mnogim boleznim. Velik na-
predrek medicinske vede pomeni odk-
ritja bolezenskih mikrobov in usta-
ritev sredstev za preprečitev in zdrav-
ljenje nalezljivih bolezni. Robert Koch
in njegova šola sta odkrila metode za
desinfekcijo in sterilizacijo, s kateri-
mi je mogoče preprečiti širjenje na-
lezljivih bolezni, kakor tifusa, kolere,
kuge in pri operacijah zmanjšati ne-
varnost infekcije.

Da se je človeško življenje podali-
žilo, se imamo predvsem zahvaliti na-
predku bakteriologije. Leta 1800, je
človek uškal povprečno komaj 30 let.
Leta 1870, se je povprečna dolžina člo-
veškega življenja dvignila na 38 let.
Leta 1938, pa so zdravniki izračunali da
traja človeško življenje povprečno že
53 let.

Nekatere bolezni imajo svoj izvor
v prekomernem uživanju alkohola in
nikotina.
Spet druge so posledice slabe pre-
hrane: na eni strani nezadostna, na
drugi nepravilna prehrana. Živali ne
poznajo živilskih bolezni; te so lastne
človeku kot posledice slabe priprave
ali slabe hrane človeka živili. Dandanes
si je še neznan del človeštva pre-
življa z res naravno hrano.

Bolezni civilizacije

Nova doba, v kateri živimo, je pri-
nosila nove bolezni, ki jih moremo
imenovali »bolezni civilizacije«, ker so
posredna ali neposredna posledica na-
ših sed in navad. Najpomembnejše bo-
lezni so:

»Mrtva točka«

Napisal W. Aufermann

»Vse v življenju potrebuje svoj za-
gon,« se je predstavljal v prvi uri.
»Moja stroka je zgodovina. Ta je za-
gon zemlje. Pretekli, ki ustvarja pogoje
bodočnosti. Naše življenje, sedanjost,
je vedno le mrtva točka v obratu sve-
lovnega dogajanja, ki jo premaguje
zagon zgodovine. Zobeč posega pri-
tem v zobec. Tudi vi ste zobci.«

Mi smo se pa rekali. Zakaj pri
besedah »mrtva točka« se je njegov
suhi, po zraku zamahni prst nehote
približal njegovemu čelu — iznakaže-
nemu z veliko brazgotino. »Mrtva
točka« je siknil nekdo. »Mrtva točka.«
je zasepetal nekdo drug. Vsi smo se
zasmeli: »Mrtva točka!« Le tisti, ka-
teremu je vse to veljalo, ni pokazal,
da bi bil kaj opazil. In že s tisto prvo
uro je izgubil pri nas svojo veljavo.

Vsaka njegovih navad je dobila po-
seben pomen. Vsaka anekdota, ki jo
je pripovedoval, je doživela smeh in
je šla takoj dalje v druge razrede.
Tako je bil kmalu ločen od ostalih
tovarišev. Na konferencah med letom
so mu prijateljsko namigovali, da z
njim in z našim napredkom niso po-
polnoma zadovoljni.

Tako je mislil ravnatelj. Tako je
pritrjeval prefekt. Ostali profesorji so
se z njim strinjali. In ko nam je še
služba počasi prišlevala to in ono,
smo bili kmalu zahtodno prepričani da
je »Mrtva točka« že likvidiran. Toda
kljub svojim letom ni hotel še prav-
nič slišati o pokopu. Ni hotel odložiti
svoje težke bremena na mlajša
ramena.

Opravljajoč neumorno Sifzifovo delo,
je postala njegova glava še bolj siva
in bolj plesala. In razločnice kakor
prej, se je kazala razredu njegova
brazgotina. Razločnice kakor prej ga
je mučilo naše razlivanje: »Mrtva
točka!«

Se neko slabost je imel »Mrtva
točka« razen svoje nepopolnosti na-
sprotni nam. To je bila njegova brez-
meina ljubezen do edinega sina, ki je
bil nekje zunaj na fronti velike voine.
In način, kako je izražal to svojo lju-
bezen, se je zdel nam, bedakom, še
dosti bolj zabaven kakor njegova ne-
določna brazgotina. Redno deset minut
pred koncem vsake ure je vzel iz
svoje listnice porumenel črniški izre-
zek, da »poplača« našo častljivost. Bila
je kratka zgodba o človeški ljubezni
in človeški zvestobi, katero je bil
obliavljal njegov sin malo pred začetkom
voine v nekem zakonitem lističu. In
vsakokrat ko je pozvonilo je bil pre-
bral šele prve tri stolpce in je moral
sredi slavlja nehati. S težkim srcem
je odšel iz razreda z obljubo da nam
bo prebral ostanek pred koncem pri-
hodnje ure.

To se ni nikoli zgodilo. Gulili smo
že tridesetletno vojno in razumeli po-
tok turškega obleganja Dunaja prav
tako slabo kakor odpad črskih dežel.
A konca zgodbe o človeški ljubezni
in človeški zvestobi še vedno nismo
poznali. Trenetali le od strahu, da smo
pozabili prebrano, zato je vselej začel
spet od začetka. In vselej mu je na-
pravil zvonec črto čez račun. Vse do-
kler se izrekel ni pričel drobiti in
deliti kakor enocelinski živalce in je
izgubil konec zgodbe. Zakaj profesor
je prilepil izrekel na kos platna, a
pri tem pozabil, da je konec napisan
na nasprotni, prilepljeni strani. Kadar
je torej na našo prošnjo spet pričel
brati, jebral naša tako počasi da
ga je zvonec rešil nevarnosti prizna-
nja, da konca nloh ni več. Kakor da
ne bi bili že davno vedeli, kaj nam
skuša prikriti! In nas je veselila ni-
jegova zadrega.

Potem je pa le prišel dan, ko smo
vendar izvedeli tudi konec. V razredu
je bilo posebno divje. »Mrtva točka«
je bil popolnoma v naši oblasti. Da je
bil vzrok njegova šibkost, takrat ve-

lika duševna slika, mi seveda nismo
vedeli. Zato smo bili silno presene-
čeni, ko tudi ob glasu zvonce ni nehal
brati in nam je po spominu pripove-
doval nadaljevanje in zaključek. Po-
časi, s težkim glasom je pripovedoval,
s čudovito oblikovalno močjo ki mu je
prihajala naravnost iz srca. Z blesteco
barvitostjo. Kakor da je bil v
zlate strune, kakršnih dolje pri nem
že nismo bili slišali. Pri tem so mu
oči žarele, in tedaj se je zgodilo, ka-
kor da plaval angel po razredu. Tako
tiho je postalo. Kakor v grobu. Konec
zgodbe o človeški ljubezni in zvestobi
je bil lep. Celo zelo lep. Bili smo
ganzini. In prvič v svojem življenju
smo občutili odkritosrčno sramovanje.
Hotel je reči še nekaj, pa ni mogel.
Zahtel je. Potem je le povedal: »Ni-
kogar nimam več razen vas, ki bi mu

Usnjene izdelke barvajte le a spo-
cialno barvo ki vam ne škoduje.
Blaas — Napoleonski trg.

mogel povedati: Moji sin je padel.
Daleč ni mogel. Globoko, bolešno dr-
gatanje ga je premagalo.

Tudi nas je presunilo. Negibno smo
sedeli v klopih pred svojim profe-
sorjem in lokali z njim. S svojim pro-
fesorjem doktorjem Bergmannom ki
je imel sina, pa mu je padel na bo-
lišču. V naše duše se je pa krada
rahla slutnja o tistem, kar se je dogaj-
alo izven našega sveta in zgodovine
se je odtegovalo človeškemu ozazo-
vanju.

Naslednji dan smo prišli v šolo
praznično oblečeni toda profesorja
Bergmanna ni bilo. Zaprošil je bil za
upokojitve. Dobil jo je brzojavno.

Očetova zvezda

NAPISAL CARL H. SCHOON

Pozno popoldne se je vračala mati
z otrokom proti domu. Bila sta na
obisku onstran reke in bi bila rada
še pred večerno temo v svoji svetli
in topli izbici. Ob brodu pa sta se
nepričakovano dolgo zamudila in ko
sta bila slednjič vendarle preko reke,
je bil somrak jesenskega večera že
tako gost, da so se druga za drugo
prižigale svetle zvezde na nebu.

Deček, še v tistih neznanih letih, ko
mu je vsako novo doživetje ovito s
kopreno nepojmljivosti stvarstva, je
zdaj prvič videl zvezdnato nebo nad
seboj. Skoraj ustrašil se je nenadne
resničnosti čudeza, ki ga je bil do
te ure samo sanjal. V tako skriv-
nostno daljavo se mu je odmaklo to
čudo, da ga ni mogel primerjati prav
z ničemer, kar je bilo okrog njega
vsak dan in je mogel doseči s svo-
jima mladima ročicama.

Zato se je tesneje oklenil materine
roke in le obotavljaje se postavljaj
nožico pred nožico. Mati je utegnula
misliti, da mu utrujenost zaradi
pozne ure zatiska oči in teži korak,
a bila je le predanost doživetju ne-
česa novega in silnega, predanost, s
katero je strmel v čedalje temnejše
nebo, ki pa je na zagonetan način
postajalo vse svetlejšje.

Mati je le podzavestno pazila na
otroka, njene misli so se polne skrbj
zgrnile okrog njega, ki ga je edi-
nega iskala vsa njena ljubezen —
okrog njenega moža. Od njega, ki je
bil na širnem morju, že dolgo ni
dobra nobene vesti.

Iz te zamišljenosti jo je prikladal
dečkov glas spet v resnični svet. Do-
tlej nem od strmenja se je obrnil
otrok do matere in septajje vprašal,
ali so one luči na nebu zvezde, ki
mu je pripovedovala o njih.

Ko mu je mati začudena pritrdila,
je hotel otrok še dalje vedeti, katera
med njimi je očetova. »Očetova zvezda,
ljubi otrok, kaj misliš s tem?«

»Saj si mi vendar pravila, da je
na nebu zvezda, ki kaže očetu pot na
širnem morju.«

»Ah, da, saj res, otrok moj, saj
res!«

»Toda katera je, mati?«
Tedad je mati počenila na zemljo,
objela z eno roko sinka okrog ramen
in ga tesno privila k sebi, z drugo
pa pokazala proti neskončnemu bož-
jemu vrstu, kjer so zvezde posejane
druga ob drugi kakor na cvetni gre-
dici, in jela pojasnjevati njegovi živi
domišljiji aliki velikega in malega
nebeškega voza. »Glej, tukaj je,« je

rekla nato, sama vesela, da jo je
našla, »jo že imam.«

»Vidim jo, vidim,« je zavriskal
otrok, »očetovo zvezdo!«

Mati je imela v mislih zvezdo se-
vernico ali polarno zvezdo, kakor ji
tudi pravijo. Ta je, kakor dobro
vemo, nebesna razgledna luč in veli-
kega pomena za pomorščake. Lahko
pa se po njej ravna tudi popotnik,
ki je zašel, in spet bo našel pravo
pot. Vendar pa mati vsega tega sinku
ni povedala. Otroku je zadostovala
osrečujoča zavest, da je za njegovega
očeta na daljnem nevarnem morju
prižgana na nebu zvezdna luč, a ne
samo navadna luč, temveč luč, ki mu
kaže pot. V tem prepričanju je rekel
potolažen in poln zaupanja: »Potem
bo pa očka kmalu pri nama!«

Te otrokove besede, ki so privrele
prav iz dna njegovega srca, so mater
nenavadno ganile. Utešila je svoje,
po ljubem hrepeneče srce, s tolažbo,
da so krive pač nepomembne zunanje
prilike, če potrebujejo vesti od nje-
govega do njenega življenja toliko
časa.

Tako sta korakala dalje in z očmi
vedno iznova iskala dobro znano
ozvezdje, le da ni mati več vodila
sinka, temveč je otrok peljal mater
za roko v tolažbo polno zavest, da
nad vsem zemeljskim, tudi nad tiso-
čero bolečino sedanjega časa bdi ne-
misljiva večnost.

Neizpolnjeno pričakovanje

Napisal Vladimir M.

»Nikdar bi ne bil tega pričakoval,«
je povzel naš gostitelj s potrjim gla-
som. »Da bo odpovedala prav sedaj,
pred Božičem. Tega ne.«

Pozorno smo ga pogledali.

Bil je miren. Kar smo ga spoznali,
se ni mnogo spremenil. Zmeraj je bil
vesel in dovpljen. Zato smo se radi
odzivali njegovim nerednim vabilom.
Saj nas je, svoje stare prijatelje, vse-
lej pogostil s pristno prijato in z nič
manj pristno dobro voljo. Danes pa
smo le čutili, da se je v njegovi no-
tranjosti nekaj spremenilo.

Nehote smo se spogledali.

»Zenske se po navadi prej ali slej
izneverijo,« se je oglašil Boris. »To
jim je v krvi.« Očitno ga je hotel
potolažiti.

Pogledal ga je z odsotnimi očmi.

Potem je odmaknil z roko.

»Ah, kaj to,« je živčno rekel, »to
res ni vse. Hudo je, če človek v nekaj
verjame, če nekaj pričakuje, a potem

pride nepričakovano spoznanje, da se
je vse kar čez noč podirilo... Ne vem,
ali bom mogel to preboleti...«

Težko je vzdihnil in njegov pogled
se je vprašujoč detaknil nas vseh.

»Kaj pa je bilo prav za prav?« se je
spet oglašil Boris. »Kako je bilo? Po-
vej!«

Z napetim pričakovanjem smo se
zazrli vanj. Videlo se je, da mu gre
do srca.

»Zelo enostavno,« je začel a potrjim
glasom. »Enostavno, kakor pri drugih.
In če pomislim, koliko me je stala,
kako sem jo moral zmeraj zalagati,
kako oskrbovati...«

»Seveda, ženske,« je zavijtel svoj
jezik nečakanj Boris, »vse so enake.
Dokler jih zalagaš, je vse v redu. Ko
pa ne moreš več, gre vse po vodi.
Ljubezem, zvestoba, obljube...«

»Pusti ga,« mu je hladno planil v
besedo Peter, »naj pové, kar ga teži.«

»Naš gostitelj se mu je zahvalil a to-
plim pogledom.

»Draga, da,« je nadaljeval po krat-
kem molku. »Res draga. Zaradi nje
sem moral marsikaterikrat najeti po-
sojilo. Zlasti v poslednjem času so
njene zahteve kar vidno naraščale. Že
sem se začel potapljati v izdatkih...
Toda bila je tudi hvaležna. Kolikokrat
sem se ob nji pogrel. Kako dolgi bi
bili mrzli zimski večeri brez nje! Tež-
ko bi jih bil prenesel. Olajšala mi je
marsikatero grenko uro in preneka-
likrat mi je dala novih moči, ko sem
se prezebeel vrnil pozno domov. Vse
kar je res. Ogrevati je znala kakor
le kaj...«

Omolknil je in pogled se mu je za-
pčil v strop.

»Prividil sem se je,« je povzel čez
nekaj trenutkov. »Spoznal sem, da
brez nje prav za prav ne bi mogel
živeti. Sedaj pa, tako nepričakovano...
Ne vem, ali bom mogel tako nadalje-
vati življenje... Težko, da bi se priv-
dnil.«

Globoko so nas ganile prijateljeve
besede. Živo smo sočustvovali z njim.
Radi bi mu bili pomagali.

»Takšno nesramnost!« je ogordeno
vzkliknil Peter. »Ne vse, kar je prav.
Tako grdo narediti s poštenim člove-
kom! Tako ga izkoristiti! To pa res
ne gre. Prijatelj, mi smo s teboj. Po-
magati ti hočemo.«

»Da, pomagati,« smo zagrmeli.

»Pomagati? Kako?« Njegov glas je
bil truden, njegove oči vprašujoče.

»Novo ti bomo priskrbeli,« smo so-
ponudili, »saj jih je na prebitek. Mla-
dih, lepih in...«

Iskriva upanja, ki je bila pravkar
zagorela v njegovih očeh, je žalostno
ugasnila, da smo onemeli.

»Za kaj mi bo?« je vprašal s topim
glasom. »Saj je ne bi mogel oskrbo-
vati. V tem pogledu so vse enake. Vse
prezahtevne. Razvajene in izbirljne...
Zlahane in plemenite...«

Nenadno je umolknil. Vstal je in
stopil k vratom, ki vodijo v spalnico.

»Pojdite z menoj,« se je obrnil k
nam. »Da vam je pokažem...«

»Pokažete?« smo ostrmeli. »Pokažeti
ni mogoče! Ali jo po vsem tem še
zmeraj trpiš v svojem stanovanju?«

Tudi on je bil videti presenečen.

»Kaj naj pa počnem?« je vprašal
z negotovim glasom. »Morda mi bo pa
le še prav prišla.«

Nastopil je napet trenutek.

Odprl je vrata svoje spalnice in obr-
nil stikalo za luč. Naglo smo stopili za
njim.

In potem?...

Potem nam je nemo pokazal v kot,
kjer je stala njegova visoka, lepa, se-
daj mrzla... peč.

pačno živela. Da omenimo samo so-
časno čeljust, skrivljeno hrbenico, sla-
be zobe. Prav tako pogostno so du-
ševne motnje otrok izvirajoče iz zgre-
šene vzgoje, nerazumevanja otroške
duše, pomanjkanja družbe, iger in svobo-
de. Organizem v polnem razvoju
čuti potrebo po tem, da se razbolihi:
otroku boli koristiti telovadba kakor
šport, ki je primernejši za odrasle:
otrok se hoče svobodno razigrati.

Narava ali civilizacija?

Prvotno je človek živel v naravnem
stanju, kar mu je čisto škodilo.
zakaj narava more ne samo zdraviti,
ampak tudi škoditi. Z napredkom zna-
nosti pa si je človek ustvaril pogoje
za uspešno obrambo pred škodljivimi
vplivi narave v širše s tem napredkom
pa so vzniknile nove nevarnosti. Zato
so znanstveniki pričeli raziskovati, ali
so škode, povzročene po civilizaciji ne-
izogibne, ali pa jih je mogoče prema-
gati ali vsaj omejiti.

Leta 1749, istega leta, v katerem
se je rodil Goethe, je akademija v Di-
jonu na Francoskem razpisala natečaj
o tem: »Ali je razvoj znanosti in umet-
nosti zlobil ali povzročil naravi?«
Rousseau je odgovoril negativno in
dobil prvo nagrado. V »Razgovoru o
napredku znanosti in umetnosti« pravi
Emile: »Vse je bilo dobro kakor je
prišlo iz stvarniških rok in vse so
pokvarili ljudje.« Kakor pred njim
Newton, tako je bil tudi Rousseau
mnenja, da je samo ena pot k izbolj-
šanju: »Nazaj k naravi!« Ta poziv
ima še danes svoja pristaše.

Najin dela se je izpremenilo. Do te-
melečev da je preuredila znanstvena
tehnika; nastala je čudovita moderna
industrija, a z njo tudi nevarnosti, ki
jih šela zdaj zaznavamo in skušamo
preprečiti. Tehnika in gospodarstvo se
ne zmenjka za vrednost človeškega
življenja in malo čim je mar če ga
vrag vzame; v moderni industriji so
ljudje samo številke, delajo in umi-
rajo kot številke, zanimive samo še v
statistiki. V zameno pa jim ne daje

ničesar, če izvzamemo zaslužek. Ljudje
obstoje samo še v gospodarski funk-
ciji: takšno pojmovanje bo nujno pri-
vedlo v popoln materializem in po-
sledica tega bo »konec zahodnega
svetla, ki ga je prerokoval Spengler.
Stroj bo človeka ubil življenje oma-
lano v vseh svojih zakonih bo na vi-
delo svojo edino rešitev v Rousseau-
levem pozivu.

Toda ali je ta narava h kateri nas
Rousseau poziva naj se povrnemo, res
tako materinska? Naš odgovor: Ne!
Navedli bomo malo znan odlomek iz
pesmi v prozi, ki jo je napisal Tur-
genjev pod naslovom: »Narava«. Na-
rava govori človeku: »Vsa živa bitja
so moti otroci, za vse skrbim vse
brez razlike preživljam... Ne poznam
ne dobrega, ne zlega. Razum zame ne
obstoja. Se manj pravica. Jaz mi dajem
življenje in ti ga jemljam. V zameno
za življenje ti dam drugo obliko: črv
ali človek... meni je vseeno... ti se
brani, kolikor te je volja, mene pa
pusti pri miru.«

Ali se hoče človek res povrniti k
taki naravi? Ne! Braniti se mora pred
njo in si ustvariti lastno kraljestvo.
Naš odgovor je torej: »Človek mora s
svojnimi sposobnostmi in s svojo voljo
nasti pravo pot, ustvariti si mora srečo
s svojim delom in s svojim znanjem.«

Rousseaujeva zmota

Po starem pojmovanju je vse, kar
se zgodi brez človekovega posredova-
nja »naravno«. V resnici pa je neko-
liko več. Vse, kar ustvari človek naj
bi bilo pa »umetno, nenaravno.« Tudi
to pojmovanje je podrežno. Rousseau
je pozabil, da je tudi roke in razum
ustvarila narava; ne moremo torej
imenovali naravne samo divje oblike,
ampak tudi vse one, ki so jih po-
magale ustvariti človeške sposobnosti.
Kakor roke in možgani je naravna
tudi razumnost, ki se mora razviti
samo pod ugodnimi pogoji in s sode-
lovanjem volje. Teh sil ne ustvarja
človek, ampak samo omogoči njih
uporabo. Sposobnosti so naravne; ta

ugolovitev je zelo važna, ker izpro-
meni geslo: »Nazaj k naravi!« v: »Na-
prej proti naravi!«

Ne smemo jemati za merilo preto-
čnosti: treba je, da imamo pred očmi
sliko idealnega človeka bližnje bodo-
nosti, izraženo

Verujmo v človeka!

Verovanje, to se pravi, upanje ali zaupanje v človeka, v enega samega — katera ni že tega doživela?

Redke so izjeme, a tudi te so imele neko verovanje v svojega princa, ki naj pride prej ali slej. V tem upanju doživljajo te svoje verovanje, ki je prav tako veliko kakor pri onih resnično.

Pri njih in drugih so to najlepši dnevi našega življenja, ko smo upale in verjeli, da drugače sploh ne more biti. Hrepenele smo po tem verovanju, zakaj v tem je bilo nekaj višjega, neznanega...

A katera ni doživela tudi razočaranja, ko se je vse to verovanje zrušilo, razblinilo v nič, ko je izgubila vse velike iluzije, ki jih je stavila vanjo?

Vse vemo, kako je to grenko. Vemo, kako nam je takšno razočaranje pokopalo veselje do življenja in nas vodilo skoraj do obupa. In tudi vemo, kakšnega napora, samopremaganja in jeklene volje nas je stalo, da smo začele novo življenje — brez vere, brez upanja in zaupanja.

Le zdravi, odkriti, močni značaj se spet zberejo in iščejo dalje, da naletijo na človeka, o katerem upajo, da bodo našli nadomestilo za svoje verovanje. Nanj se navežejo, v njem skušajo utajiti svoje prejšnje razočaranje.

To je potrebno, ker njihovo življenje potrebuje nekoga, v katerega izlijejo svoje verovanje, vero svojega lasnega jaza. Pri tem potrebujejo ene lirika, druge epika, tretje kogar koli. Jasnno je, le to, da potrebujejo nekoga, ki jim stoji ob strani, da je njihov vodnik in njihova luč v temi življenjske poti.

Srečne so one, ki ob nesreči razočaranja vendarle še skušajo poiskati nekoga, upajoč, da bodo le našle v njem in v verovanju vanj nekaj višjega. Saj morajo verovati, če hočejo

živeti. Morajo verovati, če hočejo kar koli ustvarjati.

Takšna vera je velika dragocenost. Človeka dviga preko njega samega in njegovih vsakodnevnih težav. Izpodbuja ga k dejanjem, ki dosegajo skrajne meje njegovih ustvarjalnih zmognosti, poboljšuje ga v njegovih napakah in razširja blagodejne učinke na vso okolico. Takšno verovanje je res nekaj čudovitega.

Ce bi me zdajle kdo vprašal, kaj je največji zločin, bi mu odgovorila: streti verovanje. Porušiti in uničiti verovanje se pravi — ubiti, umoriti človeka.

Od tega človek sicer vselej ne umre telesno, toda premnogokrat ga duševno stre. V njem se uniči nekaj, kar se ne da več nadomestiti, ali le v redko redkih primerih. Uniči se nekaj dobrega, čistega, lepega, svetlega!

Težko je razumeti verovanje koga drugega. Vsak človek ima kot individualno bitje posebna svojstva, kakršnih drug nima. Razumeti verovanje drugega je skoraj tako težko, kakor razumeti ljubezen.

Ce pa ne moremo razumeti duše človeka, ki mora imeti nekoga, da vanj veruje, da ga vodi in mu daje moč za življenje, spoštujemo vsaj to njegovo čustvo. Ne skušajmo vzeti takšnemu človeku tega, o čemer vemo, da mu ne bomo mogli nuditi nadomestila.

In verovanje v človeka je ena takšnih stvari, za katero težko najdemo nadomestilo. Imejmo pred očmi, da vsak dan, ki je izpolnjen z verovanjem in navdušenjem, prinaša dvojno srečo. Tistemu, ki veruje, in njegovi okolici zaradi njegovega verovanja.

Kako širok pojem je verovanje v človeka! Zato ga skušajte pravilno razumeti in videti boste, koliko bo med nami manj težav in več zadovoljstva.

Božični običaji drugod

Z omelo pride sreča k hiši

Skoraj ga ni naroda, kjer za božič ne bi cenili omele kot drag božični okras ali pa kot izvir sreče

Kadar se pred božičnimi prazniki pojavi na trgu smrečje, je med njim gotovo tudi omela. zelen, veličast grm z bisernimi jagodami, ki ga čedalje bolj uporabljamo kot božični okras.

Cudna vrsta je ta rastlina. Nima nobenega pravega plodu, nobenega pravega semena. nobena prave korenine in vendar ima organe ki so prejšnjim slični in uporabljivi. Čeprav je zelena, se le delno hrani s svojimi močmi. Nikdar ne raste na tleh, temveč vedno na lesu ostalih rastlin, na smrekah, jablanah in na drugem dreviu in grmovju. Korenine zaje v les svojega gostitelja in mu odjeda hrano. Čestokrat se les zaradi tega pokvari. Zgoraj deli odmrlo vrh se osuši ali pa pastanejo rakaste izrastline. Torej nič čudnega, da se le s to rastlino bavlja že od nekdaj človeška domišljija.

Ze stari grški modrijan Teofrast je zapisal: »Najbolj čudno se zdi, namerazumljivejša je, da nekatera semena ne morejo kot rastline zrasti v zemlji, kakor n. pr. omela. Nerazumljivo je, da morejo rasti le na rastlinah in ne na zemlji. Da pa sploh ne morejo rasti na zemlji je še posebno čudno, ko imajo vendar plodove in semena in zrastejo iz semena.«

Začudenje o nenavadnem načinu življenja omela, ki se izraža v tem, več kot 2000 let starem poročilu se vleče kakor rdeča nit vse do naših časov. Redkokdaj je bila kakšna rastli-

Loki je izvedel, da je Friga pozabila zapisičeti vejico omela zahodno od Walthalle; odtrgal jo je in ukopal slepemu Hōdu, da jo je kot kopje vrzel na Balderia, ki se le do mrtevca zadet zrušil na tla.

To izročilo je eno izmed redkih, v katerih se pojavlja omela kot rastlina z negativnimi močmi. Drugače predstavljajo povsod rastlino sreče povsod prinaša blagoslov in srečo, zdravično moč.

Kot čarobna palica je kazala omela zakopane zaklade in odpirala zaklene vrata. Če je rasla na leski, je bil pod njo gotovo zakopan zaklad.

Prastari pomen omela kot simbol plodovitosti izhaja iz nekaterih čudnih običajev. Žene iz rodu Ainos jedo na Japonskem liste omela, da bi dobile otroke, na Sedmograškem postavijo pred hišo, kjer je ženitovanje, kol okrašen z omelo, v okolici Bordeauxa izročijo fant dekletu o božiču vejico omela in ji s tem nakaže skorajšnjo poroko. V Walesu uporabljajo omelo za poročne vence.

Omela ni le nosila sreče, ampak je varovala tudi pred hudobnimi močmi, čarovnicami in duhovi vseh vrst. Na Švedskem ščiti omela hišo in hlev pred zlimi duhovi. V Bretanji na Francoskem obešajo v varstvo živine omela pred hlevskimi vrata. Norvežani verujejo, da obešena omela varuje hišo pred ognjem, v Švici živi vraža, da strela nikdar ne trešči v drevo, na katerem raste omela. Ponekod v Franciji mečejo med nevihto omelo v ogenj, kakor pri nas žo butarice, da bi hišo obvarovali vsega zlega. Tudi vlak se ne more iztržiti če se pelje z njim omela. Angleške ladje nosijo na jaboru na sveti večer vejico omela, da bi jih obvarovala vsega zlega in prinesla srečo. V Schleswig-Holsteinu prepodi omela mōro, ki tlači spečeža človeka in mu sedita na prsa.

Ni čudnega zatorej da je omela igrala tudi v čarovniškem zdravilstvu veliko vlogo. Ze Galeem je bila zdravilo za vse, in od takrat pa do danes se rabi za vse mogoče bolezni. Posebne zdravilne zmognosti so ji pripisovali pri zdravljenju božastij. Po nekem rokopisu iz 15. stoletja je njeno uporabo pri tej bolezni odkril kralju Davidu sam Bog: »...pa je prišel angel iz neba in rekel: kdor ima hrastovo omelo v desni roki v prstu in se z omelo dotakne roke, potem se bo božast človeka nikdar ne dotakne.«

Omela ni nikdar izginila iz ljudskega zdravilstva; zdaj dobiva tudi v sodobni medicini čedalje večji pomen. Poleg drugih zdravilnih snovi vsebuje mešanico cholinskih derivatov. Tako lahko neposredno vpliva na menjavo hormonskih tvarin in posebno na žile. Kot eno izmed redkih, popolnoma nestrupenih sredstev za znižanje krvnega pritiska izra danes pri zdravljenju poapnenja žil in drugih motenj srčnega žilnega sistema pomembno vlogo. Tako je danes znanost iz klobučevine resničnih opazovanj in vsaževernih dodatkov izluščila pravo jedro.

Se marsikaj zanimivega bi lahko poročali o omeli, toda moramo se omejiti. Mogoče bomo zdaj božično omelo opazovali z drugačnimi očmi in videli v njej bogat svet minulih dni.

Pazite, da v kletih ne boste kuriva namestili tako, da bi zapiralo zasilni izhod iz zaklo-niščai

(Ti trije modeli so risani izrečno na »Družinski tednik« in niso bili še objavljeni.)
Trije zimski kostumi. Prvi je temnorjav s svetlim krznom. Ima širok šal-ovratnik in aparne žepce. Drugi kostum sestoji iz ohlapne jopice petro-lejsko plave barve. Krilo, zapelja in šal so iste barve z rjastorjavimi progami. Tretji kostum je temnosive barve. Na hrbtu ima gube. Z gumbi se zapenja po celi dolžini. Na žepih so gumbi samo v okras.

Kljub težkim časom

Kako boste pripravile božično večerjo!

Nekaj nasvetov, kako boš okrasila božično mizo

Lelošnjeja božiča se že vnaprej boje vse gospodinjice, ker ne bodo moge tako bogato postreči kakor druga leta. Nekoč je prinesla gospodinja na mizo toliko dobrot, da se je kar šibilo, danes pa ne ve, kako in s čim bi postregla. Zato naj se letos potruži, da bo čim lepše okrasila božično mizo in jedila, da bodo kljub skromnejši izbiri tehnika njenim domačinom.

Mizo pogrnite s čistim, belim prtom. Na sredo prta postavite desčico in nanjo laslice. Okoli laslic potresite smrekove vejice, ki naj nadomeščajo mah. Na vse štiri strani, če je miza kvadratna, ali pa samo po dolžini, položite smrekove vejice ter jih potrosite z belim prahom ali čim drugim, kar naj nadomesti sneg. Med te smrekove vejice položite tu pa tam božično svečico. Tudi po ostali mizi potresite vejice ter poleg vsakega krožnika tudi eno, na katero boste položile lep listič z imenom onega ki bo na tem prostoru sedel. Namesto vejic za vizitke napravite iz praznih vretencev za sukanec majhne podstavke za svečice, jih pobarvajte in pódne postavite listič. Če je kdo pri hiši, ki zna razliti iz lesa, naj izreže zvezdice in vžge v les imena domačin. Tudi oni domači, ki jih le usoda iztrgala iz domačega kroga in ne morejo osebno prisostvovati temu družinskemu prazniku, naj bodo v duhu med nami. Postavite njih sliko na mizo ali vsaj v bližino mize, jo okrasite z zelenjem ter prižgite zanje božično svečico. Tako okrašena miza bo pripomogla, da bo bolj slavnostno in se božična večerja kljub temu, da niso jedla tako izbrana, ne bo zdela enaka vsakdanjini.

Poleg tega okrasila uporabita za to

NAS NAGRADNI NATECAI

Kotiček za praktične gospodinjice

Za vsak prispevek, objavljen v tej rubriki, plačamo 10 lir

Dve poceni potici za božič

Prva: Napravi po sedanjih razmerah testo za potice in ga nadevaj s temle nadevom:

Na dveh žlicah maslobo (mast, olje ali maslo) precej temno zarumeni žlico sladkorja, dodaj dve skodelici drobtin, dobro premešaj da drobtine vpijejo maslobo nato prilij te toliko mleka ali vode, da so drobtine dobro navlažene, in dodaj še 2 do 3 žlice sladkorja. Če nimaš sladkorja, daj marmelado, a v tem primeru moraš drobtine manj zaliti. Ko se zmes ohladi, primešaj rumenjak in dodaj še sneg enega beljaka. Če imaš na razpolago nekaj ruma, izboljšaj z njim okus.

Ta nadev namaži na vzhalano in zvaljano testo, zvij, deni v pekač da vzhaja, in peci približno eno uro.

Druga: Napravi testo za potice in ga razdeli na dva dela. Enemu delu dodaj čokoladnega ali kakavega nadomestka, da bo testo temnejše barve. Ko vzhajata leu razvaljaj za 1/2 cm debele. Svetlo testo namaži z maslobo, temno pa ovij okoli pomokanega valjarja in in spet odvij na svetlo testo, tako da je svetlo popolnoma pokrito s temnim. Testo ovij še okoli valjarja nato, da ga laže položiš na svetlo. Namaži z maslobo tudi temno testo, zvij oba kosa testa skupaj kakor za potico, deni v pekač, da vzhaja, in peci približno eno uro.

Temno testo nadomešča nadev potice, tako da imaš vtis, da leš pravo, nadevano potico.

večerjo svoj najboljši porcelan in boljši jedilni pribor. Če boste postregli tudi z vinom, natočite ga v najboljše kozarce, ki jih imate pri hiši.

Kljub temu, da bo miza polna vsega smrečja, ne pozabite tudi na majhen šopek cvetic. Naredite ga iz vejic, ki ste jih 4. decembra nabrali in so do božiča že zvezetele, ali iz suhega listja raznega drevja in suhih cvetk.

Jedil ne postavite na mizo kar na krožnikih ali tako kakor običajno. Ze

KRZNENE PLAŠČE

bele kožuške, lisičje, dihurjeve, kunje boe, dobro ohranjene in kože domačih živali kupuje

Rot, krznarstvo, Mestni trg 5

navadni krompir izoblikujte v piramido ali kakšno drugo obliko ter okrasite z zelenim peteršiljem ali pa lističi zelene solate. Pripravite meso, če ga boste imele, na najboljši način, možen s sredstvi, ki jih imate na razpolago. Tudi vsa ostala jedila, ki jih boste ponudile, okrasite ali izoblikujte vsako tako, da bodo čim bolj okusna. Če boste napravile božično potico, jo narežite in položite na krožnik v posebni obliki in obložite z majhnimi kosi, da ne bo prepozno.

Oblika za ta večer naj bo boljša, kar bo mnogo pripomoglo da bo božična večerja bolj slavnostna. Ko bo večerja že pripravljena, prižgite vse svečice na mizi in pokličite domače. Veselo bodo presenečeni zaradi lepo okrašene mize in pri tem pozabili, da so slabi časi in da nimajo na mizi izbranih božičnih jedi.

Zlati okviri

Mogoče imate med okviri, ki vise na steni, še kakšnega starinskega, morda je celo pristen zlat. Seveda je pristna samo površina, obložena s prav tankimi zlatimi ploščicami. Ta tanka zlatá plast je za razna kemična čistila neobčutljiva, toda ne smemo je raniti s suvanjem ali praskanjem, ker je pač nalepljena. Če je tak okvir zelo umazan, ga najprej obrišemo prahu, nato pa odrgnemo z mehko krpo, ki smo jo namočili v razredčeno solno kislino.

Pozor! Solna kislina je strupena, zato ne smemo imeti na rokah nobene rane, kadar jo uporabljamo. Po uporabi si moramo umiti roke!

Nato odrgnemo okvir z razredčenim salmiakovim cvetom. Če ni okvir preveč umazan, zadostuje že čiščenje z razredčenim salmiakovim cvetom.

Najprej poskusimo očistiti okvir z mlačno vodo in šele če to nič ne pomaga, se poslužimo močnih čistil. Če uporabljamo tekočine, moramo paziti, da se zlata površina ne odlepi. Zato ne smemo okvire preveč močno in jih moramo takoj po snazenju obrišati s platneno krpo.

Navadne, umetne zlate okvire čistimo drugače. Namažemo jih s čopičem z redkim milnim lugom umijemo s čisto vodo in s krpo posušimo. Često zadostuje že sama voda.

Okvirov ne čistimo vedno s tekočinami. Redno čiščenje z mehkim čopičem zadostuje. Posamezne madeže odstranimo s koščkom poliščevalnega voska. Okvir dobi blek in obenem tanko zaščitno plast.

Staro preizkušeno sredstvo je voda, v kateri se je kuhala čebula. Rabimo lahko tudi sveže prerezano čebulo, namočeno v salmiakov cvet; z njo odrgnemo okvire.

Kako lahko uporabimo staro klobučevino

Preden uporabimo v svojem gospodinjstvu kakršno koli klobučevino, moramo pogledati, ali je čista. Pravilo gospodinjic naj bo, da ne sme nikdar napraviti iz starega novo ne da bi material očistila. Zato moramo tudi star klobuk očistiti. Navadno smo vzele malo magnezije in bencina in s tem osušile klobučevino, vendar že v prejšnjih časih ni bilo to sredstvo povsem pravo. Posebno pri svetli klobučevini so se radi pokazali madeži. Danes ko nimamo onih dveh pripomočkov, si bomo pomagale s priprostejšim sredstvom. Klobučevino bomo zdrgnile z drobnim kuhinjsko soljo, pustile nekaj časa stati in potem dobro, a nalahko osušile s čisto ščetjo.

Marsikatera se bo vprašala ali je res, da se da iz starega klobuka, ki ni več tako dober, da bi ga še nosile, napraviti kaj koristnega. Cevlji, ki jih zdaj nosimo, nimajo debelih podplato. Zato čutimo skozi nje vsako vlago ter nas zebe v noge. Pomagamo si tako, da iz klobučevine izrežemo vložke in takoj nam bo toplo v noge.

Tudi prav lepe copate za doma si lahko naredimo iz enega samega moškega klobuka. Dovolj je materiala, saj ni treba, da bi bila vsa copata iz enega kosa. Sešijemo jo posredi ali razdelimo prednji del na tri dele in tako iz majhnih kosov dobimo gornji del copate. Podplat napravimo iz dveh ali tudi treh klobučevinastih vložkov, ki jih prodajajo, in preoblečemo, z blagom. Dobile bomo lepe copate, v katerih nas ne bo moglo zebsti, ker bo tako podplat kakor zgornji del iz toplega materiala.

Iz klobučevine lahko tudi izrežemo okrogle ploskve, jih obišemo odnosedno obkvačkamo z volno v ustrezajoči barvi, lahko tudi povežemo in dobile bomo lične podstavke za posodo, vaze in podobno. Ostanke, ki smo jih pri tem rezanju dobile, obkvačkamo ali sešijemo z volno ter uporabimo za kroge, s katerimi v kuhinji prijemamo vroče posode.

V sobi kurimo in vendar je kmalu hladno. Ni vedno temu vzrok, da sme premalo naložili, marsikje so pri oknih in vratih prevelike špranje, skozi katere prihaja mrzel zrak v sobo in pobere toploto. Narežimo klobučevino na ozke pramene in jo pritrdimo na ona mesta, kjer prihaja v sobo. Postalo bo pri istem kurjenju dosti bolj toplo in kar verjeti ne bomo mogli, koliko toplote smo prej po nepotrebnem pošiljali pri špranjah ven.

Sredi zime zelen peteršilj

Zelen peteršilj uporabljamo za začimbo v vsakdanji hrani. Zato je najboljše, če ga ima gospodinja pri roki, da li ni treba zaradi nekaj vejic peteršilja tehati na trg. Pripravimo si ga lahko na dva načina suhega ali svežega.

Suh peteršilj ni tako dobera okusa kakor svež, a ima to prednost, da zavzame manj prostora in da je z njim tudi manj dela. Kunite pri kakšni zelenjavarici peteršiljevo listje in ga dosušite pri zmerni toploti. Med sušenjem ga morate večkrat na dan premetati, da se popolnoma posuši. Ko je suh, ga zdrobite, tako da boste dobili prav majhne drobec. Peeljo so trši in se ne dajo tako zdrobiti, zato je najboljša, če tak zdrobljen peteršilj presejete skozi zelo redko sito ali skozi cedilo. Tako zdrobljen peteršilj spravite v zaprto posodico in hranite med

DARMOL
najboljše odvajalno sredstvo

ostalimi začimbami na suhem prostoru. Za enkratno začimbenje zadostuje noževa konica suhega peteršilja.

Drug način, kako pripravite zelen peteršilj za zimo, je tak, da ga vsadite in imele boste res svež zelen peteršilj. Vzemite majhen zabojček, n. pr. 30 x 20 x 20 cm, in ga napolnite par centimetrov visoko z vrtno prstjo. Nato začnite saditi. Peteršilja ne sejemo, ampak sadimo tako debelega, kakršen je jeseni oni, ki smo ga spomladi sejali. Nailaže sadite tako da postavite zabojček malo postrani in polagate peteršiljeve korenine na goščo drugo poleg druge. Ko je ena vrsta izpolnjena, potresite z malo zemlje in nadaljujte tako sajenje toliko časa, dokler ni zabojček poln. Končno posuite z zemljo tudi povrhu, ker ne sme nobena korenina peteršilja gledati iz zemlje. Poleg tega morate obtrgati vse zelenje, le srček pustite da bo lahko poznal nove zelene vejice. Zalivati morate dvakrat na teden; zabojček postavite na kuhinjsko okno, ker mora biti na svetlem in ne premrznem kraju. Na balkonu je premarz in je tudi preveč izpostavljen slabemu vremenu.

Kadar potrebujete nekaj vejic zelenja, obtrgajte vselej zunanje liste, da ne ranite srčka. Če pa potrebujete tudi korenine, izrujte previdno, da ne polegnete tudi ostalih korenin in da ne potrgate korenin, ki dovažajo hrano.

na obdana s tolikšno pravilnostjo, vražami in izročili raznih vrst in redkokdaj se le taka vera ohranila stoletja in stoletja do naših dni. Ali naj bo sedanja uporaba omela za sobno okrasje zadnji odmev starodavnih, že skoraj pozabljenih predstav? Raziskovalci ljudskih običajev to zanikujejo. Zakaj v resnici nam ne predstavlja omela le sobnega okrasa, temveč je z njo združena tudi nedoločna predstava o zdravju in sreči.

Galeem je omela pomenila najsvetlejšo stvar na svetu. Posebno tista redka, ki raste na hrastovem dreviu. Druidi so jo potržali šest dan po mlaju z velikimi svečanostmi z drevesa, potem ko so pod drevesom vprizorili potrebne žrtve in pojedine in pripeljali dva bela vola, ki so limanato okrasili rogoze. Duhovnik oblečen v belo svečeniško obleko je nato zlezal na drevo in odrezal z zlatim srpom omelo. Nato so zaklali žrtvovane živali... Položili so omelo v napajališče in nedolno živali so postale plodne in zdravi. Sredstvo proti vsem strupom. (Plinij starejši.)

Iz nordijskih pripovedk nam je znano, da je Friga, mati Balderia, dobrega boza svetlobe in pomladi zaprignela vsa bitja in stvari, da ne bodo nienemu sinu, ki so ga sanje opozorile na zlo, nič zlega storile. Toda zlobni

Potovanje v usodo

ROMAN * NAPISAL MARIJ SKALAN

Pred njegovimi duševnimi očmi je vstajala iz megle privida različna postava njegove žene nad dvajset let pokojnega očeta, čeprav v svojem zavesnem spominu ni vedel, kakšen je bil. Zdal se mu je zdelo, da ga dobro pozna in popolnoma razume. V duhu je preživljal vse one davne dogodke, ki mu jih je bil oče opisal v tistem pismu. Videl je svetlo prelivajoče se morje med Komori, Afriko in Madagaskarjem, enodebelni čoln, malgaškega princa in veliki skrivnostni otok ter Buddhovo svestišče sredi neprehodnega tropičnega pragozda. Kakor v snu je taval po tem daljnem svetu, a ko se je spet predramil iz teh svojih misli, si je resno zastavil vprašanje, kaj naj stori?

»Ali naj sledim očetovemu naročilu?«
Glas razuma mu je govoril, da bi bilo tako potovanje tvegano in po

je tako potovanje potrebno. Izmodrilo je bo in ti pregnalo sanjavoost nemira, da boš bolj pripravljen za trezno delo življenja, ki te čaka. Molila bom zate, da te Bog obvaruje pogube in vrne k meni.«

»Bodi brez skrbi,« je rekel, »nič hudega se mi ne bo zgodilo. Vse se bo srečno izteklo; a ko se vrnem, bomo živeli srečneje življenje. Saj bomo imeli vendar zaklade bajnega princa.«

Pri zadnjih besedah se je veselo zasmejal, in mati je spoznala, da v te zaklade sam ne veruje.

»Da, v svet ga žene nemirna kri,« si je dejala.

Tako sta se poslovila. Vinko je krenil na postajo in se odpeljal do pristaniškega mesta, kjer je kupil vozni listek in se vkrca na parnik, ki je bil namenjen na bližnji vzhod.

Bilo je v zadnjih dneh poletja. Vinko je slonel na ograji ključa mogočnega parnika in se zadovoljno oziral po neskončni morski gladini. Ozračje

je hlastno požiral vse te podobe najneverjetnejših nasprotij in njegove oči se nikoli niso utrduje pred filmom vedno novih odkritij. Saj pa so se te podobe tudi res stalno spreminjale. Vsak parnik, naj je prišel že s Sredozemskega morja ali po Sueskem prekopu iz Rdečega, je postavil na portaisidsko obalo in na ulice nove skupine ljudi, ali pa je jemal vase one, ki so prej postopali po tem neverjetno nemirnem mestu.

Nekega večera se je po večerji v svojem hotelu napolnil znova proti pristanišču. Opazoval je z radovednimi očmi večerno vrvenje, ki je bilo še vse bolj pisano kakor dnevno, in občudoval tudi ljudi, ki so sedeli v večernem hladu pred množičnimi kavarnami, gostilnicami in arabskimi zabavišči. Pred nekim takim zabaviščem je vzbudil njegovo pozornost otožno enakomerni spev mladenke. Nobene besede ni razumel, vendar je vedel, da pripoveduje njena pesem o ljubezni in hrepenenju, kakršno se more roditi samo sredi nedolgednih puščav Severne Afrike in Arabije.

»Kakšna je neki dekle, ki poje tako strastno hrepenenče?« se je vprašal.

Ni se mogel premagati. Moral je stopiti v zabavišče. Rdeče, modre in rumene luči, ki so sijale s stropa, so metale čudno svetlobo po stenah, prevečenih s preprogami. Pri mizah so sedeli gosti vseh polti in od vseh

iz Marseillea. Gospodična je moja sestra Jeanne.«

Vinko ni prejel namena seznaniti se z njima, a ker sta to storila že onadva, je tudi sam povedal svoje ime. Sedel je in hotel naročiti pivo, toda še preden je zagledal natakarja, je to že storil zanj gospod Landec.

»Ali smem izvedeti, kam potujete?« ga je vprašala Jeanne.

»Na Madagaskar,« je odkritosrčno povedal Vinko.

»Na Madagaskar?« se je začudila dekle. »Potem je vaša pot ista kakor naša. Tudi midva sva namreč namenjena tja. Moj brat Paul potuje po trgovskih opravkih, jaz ga pa spremljam, da si odpočijem živce in se na gledam tujega sveta. Ali potujete tudi vi po poslih?«

»Da in ne,« je dejal Vinko. »Gre za neko staro zapuščino po mojem pokojnem očetu.«

»Gočovo za veliko zapuščino,« se je vmešal Landec, »kajti sicer ne bi šli zaradi nje sami na tako dolgo pot.«

»To bomo šele videli tam,« je dejal Vinko.

»Potovanje po zapuščini je vedno prijetna zadeva,« je rekla smeje se Jeanne, »čeprav nas spominja na mrtve. Veseli me, da bova imela s Paulom tako prijetnega sopotnika. Kako radostno naključje!«

Ozrla se je vanj s svojimi temnorjavimi očmi in Vinko je v njih razbral, da ji ugaja in da je tudi ona njemu všeč. Zdal se je tudi on resnično razveselil, da ga je tako nepričakovano naključje seznanilo z dvema človekoma, ki mu bosta spremljevalca na dolgem potovanju čez Indijski ocean.

Po pozivu je Landec naročil stekle-

je naš VAN KAIT.

VAN KAIT
SHAMPOO

nico francoskega vina, nazadnje pa je prišel na mizo celo šampanjec.

»Ali plešete?« je vprašala Jeanne Vinka.

»Po potrebi,« je odgovoril in se nasmehnil. »Če dovolite, bom prav rad poizkusil z vami svojo srečo.«

»Prosim!« je dejala, vstala in mu ponudila roko.

Odšla sta na plesišče in se zavrtela. Okoli njiju so se gibali pari mornariških častnikov, trgovcev, popotnikov in njihovih dam v ritmu shimya. Rdeče, modre in rumene luči so metale fantastično svetlobo na gibočje se telesa, ozračje je pa bilo polno vonja po potu, parfumi in pijačah. Vse to je vplivalo skupaj z godbo skrivnostno in uspavajoče. Toda Vinko so še bolj omamljale velike, bleščeče oči njegove soplesalke, ki so bile neprenehoma uprte vanj. Ustnice je imela napol odprte, da je čutil na svojem obrazu njeno toplo sapo, njena prsa so se pa tako

lesno sliskala k njegovim, da je razločil nemirno utripanje srca pod njeno svileno obleko.

Ko so Vinko, Paul Landec in njegova sestra Jeanne zapuščali zabavišče, je bilo že pozno po polnoči. Od vina, plesa in zabavišnega vzduha omamljeni Vinko skoraj ni vedel, kako je prišel v svoj hotel, svojo sobo in posteljo, vedel pa je jutraj, da se mu je vso noč sanjalo o velikih, temnorjavih očeh, ki so strmele vanj in ga mamile v svoje skrivnostne globine. V srcu je čutil močno željo, da bi čimprej spet videl te oči. Najraje bi se bil takoj napolnil v hotel, v katerem sta stanovala Landecova, toda zdelo se mu je, da to ne bi bilo dostojno, ker gočovo še počivala. Mimo tega so se itak dogovorili, da pojdejo skupaj na kosilo in potem popoldne na parnik, da se odplejejo proti svojemu skupnemu cilju.

Vinko je sedel že davno pred dogovorjeno uro, v restavraciji in nestropno pričakoval, kdaj se bosta pri vodu prikazala Landecova, Landecova? Ne. Če bi bil odkritosrčen, bi si bil moral priznati, da mu je čisto vseno, če prideta oba ali ne; glavno je samo, da pride ona, Jeanne. Toda tako odkritosrčen ni bil, ali se je vsaj še bal biti.

Kot dijak na srednji šoli je imel, kakor menda vsi tistih let, svojo skrivno ljubezen. Tista njegova ljubezen je bila hčerka trgovca z jestvinami v bližini materine vile. Kadar je imel v žepu dovolj drobiža, je vselej stopil v trgovino in si kupil kak prigrizek, če ga je ali ga ni bil potreben. Vselej pa je stopil v trgovino z istim trdnim sklepom, da bo mladi Danico povedal, kako neskončno rad jo ima. Včasih je naletel le na njenega očeta ali na mater, zato ni mogel izvršiti svojega sklepa, a hudi kadar sta bila z Danico sama, je govoril o vsem drugem, le o sistem ne, o čemer bi bil tako srčno rad. In tako se je zgodilo, da se je lepa Dorica, še preden je on dosegel maturo, poročila z nekim trgovcem iz mestnega središča. Vinko je hodil nekaj dni vse pobit okoli, a nazadnje je le spoznal, da to ne more biti taka nesreča, da je ne bi bilo mogoče prebrehiti.

Kot visokošolec je doživel svojo drugo in tretjo ljubezen. Druga se je končala z razdorom in prepričkom, po katerem sta bila oba zadovoljna, da sta se razšla; tretja pa ni bila ljubezen v pravem smislu besede. Bila je samo mladostna strast, ki ga je spravila v naročje ženske, precej

EVO
PRALNI PRAŠEK
pere brez mila

starejša od njega. Na to ljubezen, ki ni bila dolgoživa, se je vedno spominjal z neugodjem, kakor pijanec na pijančevanje, ki se je končalo z neprijetnim mačkom.

Vse te tri ljubezni so ga napravile previdnejšega in kljub mladosti izkušenejšega, kakor bi se utegnili zdeli. Toda v njegovi podzavesti je vendarle še tlelo hrepenenje po resnični, veliki ljubezni. Bilo je kakor nejasna slutnja nekega nedoločnega pričakovanja, ki je vedno znova tipalo in iskalo v bližini in daljavo

Dalje prihodnjie.

Od palač

VAN KAIT
ZOBNA KREMA

vsej verjetnosti tudi popolnoma brezuspešno.

»Kdo naj mi zagotovi, da princ Iron Ravaevalo še živi, ali da najdem na Madagaskarju koga, ki bi hotel kaj vedeti o tej zadevi? Okoli pet in dvajset let leži med tistim časom, ko je moj oče služil na francoski ladji, in med sedanjostjo. Ah, vse je nesmisel, nesmisel!«

Toda iz globine njegove duše, iz tistih skrivnostnih prepadov, ki so mu bili najbolj neznani, se je oglašal še neki drug glas, ki je ugovarjal prve-

»Zakaj ne bi šel?« je govoril. »Umirajoči vidijo v svojih zadnjih trenutkih marsikaj, česar mi ne razumemo. Ali ni tvoj oče morda prav tedaj slutil resnice in vedel, da te to pismo ne bo dohitelo prepozno? S kakšno pravico dvomiš? S kakšno pravico se upiraš izpolniti poslednjo voljo svojega roditelja, ki je v trenutku pred smrtjo mislil samo nate, na tvojo bodočnost, na tvojo srečo? Izpolni svojo dolžnost! Pojdi na Madagaskar in poišči svestišče Malgašev pod Tsaratananol.«

»Poidem,« se je nazadnje odločil. »Morda res ne najdem tam princa in njegovih zakladov; mogoče pa je da najdem kaj drugega, kar bo morda še veliko več vredno. Človek nikoli ne ve, zakaj so tudi največ najnesmiselnija dejanja koristna in potrebna.«

II.

Tako se je mladi doktor Vinko So-bočan nekega dne odpravil na svoje nenavadno, nazidev tako pustolovsko pot na drugi konec zemeljske oble. Njegovo srce je hrepenelo po skrivnostnih doživljajih v daljnih tujih deželah, katere je poznal dotlej komaj po imenu. Hudo mu je bilo le, da je moral zapustiti svojo mater, ki je v grozi trepetala za njegovo usodo. Ko ji je prvič razkril svojo namero, se ji je upirala z vso svojo silo, toda počasi se je vdejala in končno popolnoma vdala.

»Pojdi,« je dejala, »saj te ne morem zadržati. Podcdoval si nemir svojega očeta, ki te kakor nekoč njegova žene v tuj in neznano. Morda ti

je bilo sončno in mirno; morje se je le komaj vidno gibalo. Tam daleč so se potapljali za obzorje bregovi kop-nine, nad gladino so pa skakali za-ječni delfini kakor male, lesketajoče se podmornice, ki se zdaj pa zdaj prikažejo spet radovednim očem na čisto drugem in nepričakovanem me-
stju. Prav tako kakor igra delfinov, ga je mikalo tudi spreletavanje galebov po sinjih višavah nad parnikom.

»Morje, morje,« je mislil, »koliko dni bom gledal tvoje vedno nemirno valovanje? Kaj mi boš prineslo? Srečo ali nesrečo?«
Prineslo mu je srečo, kajti vreme je ostalo ves čas do Port Saida nespremenljivo prijetno. Tudi družba ljudi, s katerimi je potoval, je bila zanimiva. Počutil se je kakor med znanci. Skoraj žal mu je bilo, ko je parnik pristal v velikem in razgibanem portaisidskem pristanišču in se je moral posloviti od svojih novih znancev in prijateljev, ki so bili namenjeni v druge kraje kakor on. Tu se je moral spet izkrcati, kajti ladja, na kateri se je dotlej vozil, je bila namenjena proti severu, v Palestino, dočim je hotel on potovati dalje na jugovzhod.

Ker je moral v Port Saidu čakati tri dni na francoski parnik za Madagaskar, je imel dovolj časa, da se seznani z življenjem v tem stekališču vseh mogočih ljudstev. Na tem pragu med Evropo in Orientom je mrgolelo ljudi vseh polti: belcev, rjavcev, črncev in rumencev vseh odtenkov, vseh spolov in vseh družbenih stopenj. Mimo bogatega Indijca je korakal po obali skoraj narabski pristaniški delavec ali zamorski nosač. Tam se je v senci pod palmami hladil evropski častnik, malo dalje pa je sedela pred kavarno drobna Japonka. Vinko

otokih, ki so izpopolnitev zgodbi, ki smo jih dobili že pred sedanjim vojno v isti založbi. Prevajalec je dr. J. Lovrenčič. Založba Janežič je izdala Tvorjavo priredbo »Snežulčice« z večbarvnimi ilustracijami. Vse te knjige bodo našle kupce tudi za bo-žične praznike kot najprimernejša koristna darila.
»Babica« Božene Némceve. Sloven-čeva knjižnica, ki je izdala še prej pravilice te znane in tudi pri nas Slovenceh že davno cenjene in priljubljene češke pisateljice, je oskr-
bela zdaj še novo izdajo njenih slik iz življenja na kmetih »Babica«. Knjiga obsega v slovensčini 245 strani, prevedel jo je pa vzorno naš znan prevajalec dr. Joža Glonar.
»Ustanovitve kulturnega sveta. Ne-davni poziv vsem kulturnikom v Ljubljani in pokrajini, naj se javijo pokrajinski upravi po posebnih for-mularjih, je namenjen ustanovitvi pokrajinskega kulturnega sveta, ne-kakene kulturne zbornice. Namen ustanove je, združiti vse pahoge pro-
duktivne in reproduktivne umetnosti vseh vrst, kakor tudi njene razšir-
jevalce, v skupno strokovno in sta-novsko organizacijo, katere skrb bo usmerjena v idealne in tudi gmetne naloge. Na vsak način bi nam mogla postati taka organizacija, če bo pra-vilno in zadosti rigorozno izvedena, koristna v mnogih konkretnih prime-
rih naših skupnih, strokovnih in osebnih potreb
Se ena proslava Jurčičeve stolet-nice. Poleg ostalih, ki so poskrbeli, da smo vsaj tem časom primestno proslavili letošnjo stoletnico rojstva pisatelja Josipa Jurčiča, je zdaj do-prinela svoj delež tudi Mohorjeva družba s tem, da je izdala v svoji zbirki Cvetja iz domačih in tujih lo-gov znano najboljšo Jurčičovo novelo »Sosedov sin« z obširnimi strokovnim uvodom in potrebnimi opombami. Iz-daja je namenjena v prvi vrsti študi-
rajoči mladini.

povsod poznan

VAN KAIT
KREMA RAPIDA

strani sveta, največ pa je bilo med nimi mornariških častnikov. Na koncu zabavišča je stal prav tako z za-vesami prevešen oder, na katerem je pela arabska mladenka svoje omame sevdalinke. Pod odrom so sedeli godci, pred njimi je pa bil prostor za plesalce. Natakarji v belih oblačilih z rdečimi fesi na glavah so hodili med gosti in jim stregli. Vinko se je ozrl naokoli, da bi našel mesto, kamor bi sedel, a nobena miza ni bila prosta. Nenadoma mu je obsljal pogled na lepi mladi dami, ki je sedela z ne-koliko starejšim gospodom pri neki mizi in ga ves čas vabljivo opazo-vala.

»Morda mi dovolita sesti k njuni mizi?« je pomislil in krenil proti nji-ma, ko da ga vleče tja neka nezna-na sila.

Sprejela sta ga kakor da sta ga že pričakovala in mu vljudo ponudila stol.

»Zelo naju veseli, da ste prišli,« je vzkliknila lepa dama, »skoraj bala sva se že, da bava ostala sama pri mizi.«

»Oprostite,« je dejal Vinko, »hotel sem le malo posesti in poslušati peje. Tujec sem tu, na potovanju, in ne poznam tukajšnjega življenja.«

»Na potovanju smo si vsi ljudje znanci,« je rekel gospod v elegantnem belem smokingu. »Dovolite, da se predstavim: Paul Landec, trgovec

KULTURNI TEDNIK

Nova knjiga Mirka Javornika

Mirko Javornik se je pojavil v slovenski literaturi nekako ob prelomnici tretjega in četrtega desetletja našega stoletja, in sicer najprej kot prozaist. Kot tak se je predstavil tudi s svojo leto 1933. izdano po-vestjo »Črni breg«. Toda že kmalu nato se je začela pisateljeva pozor-nost obračati od čiste leposlovne pro-
ze k potopisu in eseju, kar je našlo vidnega izraza takoj v njegovi na-slednji publikaciji, leta 1934. izdani knjigi o poteh in o ljudeh z naslo-
vom »Srečanje z nepoznanimi«. Še leto ne po tem nas je pa Javornik že presenetil s svojim obširnim spi-
som »Pomlad v Palestini«, v katerem je dozorel v svojega pripovedoval-
ca s kvaliteta mi beletrista, esejista in potopisca.

Potem je Mirko Javornik nekako utihnil. To ne pomeni, da ni ne pisal in ne objavil novih del. Pisal jih je in objavil tudi, vendar v daljših presledkih in bolj fragmentarno. Za-dela ga je kot pisatelja usoda časnika, cigar poklicu se je posvetil. Nujnost vsakdanjega dela, in čisto celo mehanična garanta, ne dovo-ljuje izvršitve zasnutkov večjih kon-
cepzij. Toda morda prav združitev obeh poklicev, pisateljskega in časni-karskega, je rodila ob svojevrstni esejistični osnovni usmerjenosti v Ja-vorniku avtorja del, ki so bila doslej v slovenski književnosti najredkejša. Bolj kakor doma smo jih bili vajeni v tujini, od koder smo jih dobivali včasih posamezniki (seveda nepravde-
ne) iz Evrope in Amerike.

Zdaj je zbral Mirko Javornik svoje eseje in potopise o vsem mogočem in jih v izboru izročil Naši knjigi Ljud-ske knjižarne, ki jih je izdala kot

38. zvezek svoje zbirke in lepi in za-jetni knjigi na 338 straneh običaj-nega formata in v čedni opremi arh. V. Gajška, pod naslovom »Pero in čas«. Avtor je uredil svoje spise v štiri oddelke z naslovi: I. O umetno-sti, II. Dom, III. Svet, IV. Ljudje in vprašanja. V prvem oddelku so od-lomki iz razgovorov, misli o plesu in beg v umetnost. Drugi oddelke je po-večen domu, t. j. tistemu kosu naše Notranjske tam okoli Cerknice in nje-nega jezera, ki je pisatelju dal živ-ljenje in prvo mladost. Najobsežnejši tretji del nas seznani s pisateljevimi doživljaji, vtisi in meditacijami na potovanjih po zahodni Evropi in sredozemskem jugu. Najneposred-nejše pa so Javornikove izpovedi, zbra-ne v četrtem delu knjige. Tu se nam odkriva še bolj kakor drugod ves mi-selni in človeški usmeritveni položaj pisatelja, ki razpolaga ne le z bistri-no intelekta, ampak tudi z darom opazovanja in konstruktivnosti.

Javornikovo gledanje je idealistič-no, vendar dovolj kritično in razu-mevno, njegovo pisanje pa miselno, stilistično in tehnično dovolj svojsko, da bo zbudilo zanimanje pri vsako-mur, ki bo vzel »Pero in čas« v roke v pričakovanju koristnega razgovora. Založnici pa moramo biti hvaležni, da je pričela zadnje čase posvečati toli-ko pozornosti tudi esejistiki, teh do-slej pri nas najbolj zastopanih li-terarnih vrst, ki dolgo skoraj ni mo-gla najti publicitete drugod kakor v revijah.

Za letošnjega Miklavža je izšlo spet več mladinskih knjig, deloma iz-virnih, deloma prevodnih del. Med prevodi iz tujih slovestev so vredne, da jih posebej omenimo, zlasti Grim-move »Pravljice«, katere je izdala v Bolharjevem prevodu in Bambičevi opremi Ljudska knjižarna. Ista za-ložba je izdala tudi znanega Islandca Jona Svendsona »Dogodivščine na

HUMOR

Prebrisani natakar

Popolnoma plešast gospod je ravno začel kositi. Zdalej pokliče natakarja in mu pokaže nekaj, kar je plavalo v juhi.

»Kaj je to? Lasti Natakar: »Oprostite gospod, sai le vendar vaš.«

Gospod (prijazno smehljajoče se): »Ah, tako, Polem da ne zamerite, go-spod natakar!«

Dvoumno

Dijak: »Oprostite, gospod profesor, ali izgovarjate osli v drugih državah, le?« drugič kakor pri nas?«

Profesor: »Ne, mladi mož, ravno ta-ko ga izgovarjate kakor vi!«

Papige med seboj

Prva papiga drugi papigi: »Veš, jaz se zelo težko naučim pravilnega izgo-vora besed. Moj gospodar namreč le-
la.«

V raju

Eva (Adamu, ki se je vrnil iz goz-da): »Ti, Adam, pridj sem, da ti pre-štetjem rebra in vidim, ali mi nisi bil nezvest.«

Novoročenca

On: »Ljubica, zdaj sva poročena za vsa življenja!«
Ona: »O ljubček, ne bodi na tako tragičen!«

Tainica

Ali imate še zmerom tisto ljubko tainico, ki sta li vedno narekovali?«
»Da, toda zdaj ona narekuje — sva se namreč poročila.«

Še prezgodaj

Prijateljica: »Torej, tvoj mož ti je odklonil nakup nove obleke? In ti ni-
š takoi omedlela?«

Mlada žena: »To bi pred prvim ne imelo smislal! Potem seveda —!«

Inteligenčno

»Gospa, v drvarnici ni nič več pre-moga.«
»Zakaj mi pa niste tega že prej po-vedali, Marija?«
»Ker ga je še nekaj bilo!«

Kaj ga zanima

Gospod Strah je nazljivo poslušal vedeževalko, ki mu je prerokovala iz kvart. Na koncu je težno vzkliknil:

»Zdaj mi pa povejte, kaj prav za prav mislite? Moj ženi sle predve-
rainem dejali, da bo imela pet otrok, a meni pravite zdaj, da bom imel dva! Zahtevam, da mi poveste, kdo bo oče ostalih treh otrok!«

Prezgodaj

Neki zidar je padel iz tretjega nad-stropa nove stavbe. a je na sredo pri-lefel na kun peska, tako da je ostal nepoškodovan. Neki blizu stoječi to-variš je potegnil domembno iz žepa uro in rekel:

»Loizel Kaj pa že počneš tu dol, sai je šele tri četrti na dvanaest!«

Lovska

Žena: Tako, jutri hočeš na lov? V nedeljo?«
Mož: »Nič hudega, če te nedelja.«
Žena: »Saj na boš zadel nobene srne, ker so vse trgovine zaprte.«

V papirnici

Dama: »Prosim, dajte mi toaletni papir!«
Prodajalec: »Ta tramutek ga nima-mo, dobimo ga šele prihodnji teden.«
Dama: »Tako dolgo ne morem ča-kati.«

Plinski in vodovodni zapirali v hiši morajo biti zmerom pre-sti in dostopni.

PO POTI SVOJIH PREDNIKOV

Ljubljana je dobila svojo prvo dimnikarico

Gospodična, ki se je z veseljem poprijela za ženske kaj nenavadne obrti, da pomaga očetu pri delu

Pred dvema mesecema se je po Ljubljani raznesla novica da smo dobili našo prvo slovensko dimnikarico. Marsikdo je nejevolno zmažal z glavo, marsikdo je pa upal, da bo neke na čestit zagledal to našo prvo in edino predstavnico črne obrti, toda brez uspeha. Zakaj dimnikarico videli na cesti je nemogoče, ker nosi prav tako, kakor vsi dimnikarji dolge črne hlače in se prav nič ne loči od drugih dimnikarjev. Če bi jo pa človek srečal v civilu — v krilu — odkod naj ve, da je prav ta gospodična po poklicu dimnikarica? Torej na vsak način zamažana stvar.

Vest je pa kljub nejevolnemu zmaževanju z glavo popolnoma resnična. Dimnikarico imamo, in sicer ljubko in vestno dimnikarico. Če ne bi bilo vojne, je gotovo ne bi imeli tako smo to pa dobili, ker je to narekovala dejanska potreba.

Dimnikarski mojster g. Kerne, ki izhaja iz ugledne dimnikarske družine, saj družina prenaša to obrtno tradicijo od očeta na sina že 86 let, je

in vprašala ali bi me sprejeli. Zelo so se čudili, da smejaš se se tudi sprejeli so me pa le. Potem se me tudi oče ni branil.

Priznati moram, da je bil začetek neprijeten. Kar strah me je bilo. Toda kmalu sem se zživela v novi poklic. Vsi so me z veseljem sprejeli, dasi v začetku z nemalnim presenečenjem. Le tu pa tam se je kakšna razvarena promena gospodična zmrdovala. Gospodine so z mojim delom zelo zadovoljne. Ta poklic me pa tudi resnično veseli in se mu nameravam posvetiti.

Tako je povedala prva slovenska dimnikarica in njen oče, priznan mojster, je navdušeno pritrdil njenim besedam. Zelo je zadovoljen s svojo vlenko in zdaj mu je kar žal, da je ni že prej sprejel. Po njegovem zatrdilu bolje opravlja delo kakor kak pomočnik.

»Po mojem je ta poklic sploh za ženske,« je dodala gospodična Milena, »zlasti v pogledu ometanja štedilnikov. Kamor pridem, imam vselej opravka z ženskami.

Zdaj imam še nepriroke zaradi obleke, ker se nimam predpisane. Težave sem imela v začetku tudi z priznanjem dodatne nakaznice za težke delavce. Naše delo namreč ni lahko. Vstajati moram ob 3. najpozneje ob pol 4. uri zjutraj, delo pa traja nepretrgoma 10 ur.

Gospodična Milena Kerne je zdaj dimnikarska vajenka. Za seboj ima že dva meseca dela. Učno dobo so ji skrajšali na dve leti, sicer traja 3 in pol do 4 leta. Pred kratkim je še hodila v srednjo šolo, ki jo je tudi z uspehom dovršila. S tem da se je posvetila dimnikarski obrti, je ostala zvesta družinski tradiciji. Dimnikarski mojstri so bili po vrsti njen praded, ded, oče in dva strica. Ona je torej dimnikarica v četrtem pokolenju in namerava obrt tudi nadalje voditi.

Vsem tistim gospodičnam ki so se zmrdovale nad prvo slovensko dimnikarico, pa lahko povemo, da so saie mnogo bolj zdravo in učinkovito lepotilo, kakor pa vsi njihovi umetni kozmetični pripomočki, ki ne morejo nikdar napraviti tako lepe zdrave in raznotabele polti.

Kakor se govori, se namerava posvetiti dimnikarskemu še nekatere Ljubljankice.

pred kratkim ostal brez pomočnikov, dela pa je bilo čedalje več. Iz zadrega mu je hotela pomagati 20-letna hčerka Milena. Ponudila se je očetu, da mu bo pomagala pri njegovem delu.

»Izprva je oče moio ponudbo odklonil,« je smele povedala ljubka dimnikarica, »siti slišati ni maral o tem, češ, k' bi boste ženske. Meue je pa le mikalo. Šla sem na Okrožni urad

Obseg utrdbenih del Nemčije

Marsikoga med nami, posebno pa še tiste naše rojake, ki so sami udeleženi pri utrdbenih delih bo zanimala zgodovina, pa tudi obseg utrdbenih del, ki jih danes opravljajo milijoni Nemcev in drugih narodov okrog nemških mej. Po svojem obsegu so ta dela tako ogromna, da jih bo zgodovina te vojne zapisala z velikimi črkami v svoje anale.

Začelo se je v vzhodni Prusiji, ko so pred vrati stali Sovjeti v divjem zaletu. Zavedajoč se tega, je vse v vzhodni Prusiji, kar je le moglo hoditi, zagrabilo za lopate. Ljudje so zapustili tovarne, pisarne, trgovine, šole, nileve in gospodinjstva in šli na mejo kopati jarko, zidati bunkerje in polagati mine. Mesece dni pozneje je bilo teh bojnih jarkov in utrdb že toliko, da je njih celotna dolžina predstavljala velikanski zid ki bi mogel segati čez vso Sovjetsko zvezo malone do Tihega oceana. Toda ne samo na meji vzhodne Prusije, tudi na utrdbenih odsekih Generalgouvernementa in pred spodnješlesko mejo se nakopile in z lopatami itd. premeče 528.000 m³ zemlje ter uredi 1800 km strelskih jarkov na dan. Po dveh mesecih so samo pred vzhodno Prusijo izvršili 10 milijonov delovnih dni in prevzeli 22 milijonov kubičnih metrov zemlje.

Utrdbena dela sedaj ne obsegajo več samo vzhodne Prusije in ostalega vzhoda. Vrše se na vseh nemških mejah, ki bi kadar koli utegnile biti ogrožene. Danes je pri tem delu zaposlenih več ko 400.000 Nemcev in Nemk, 185.000 mladih fantov in deklet, 125.000 pripadnikov vojske, frontne SS, policije, organizacije Todt itd. K temu je treba prišteti 47.000 nadzornikov in ca. milijon tujerodcev, kar da skupaj 1,7 do 1,8 milijona ljudi, zaposlenih pri gradnji utrdb. Toda v tej številki so vsi isti samo tisti ljudje, ki so stalno zaposleni pri utrdbenih delih. Če pa k temu število prištejemo še vse tiste Nemce, njih žene in otroke, ki prostovoljno hodijo na utrdbena dela dolga dneva v tednu ali celo ob nedeljah, dobimo ogromno delovno armado, ki šteje po pisanih tržajšah »Adria-Ztg.« 8 milijonov ljudi.

Čebelarstvo kot učni predmet

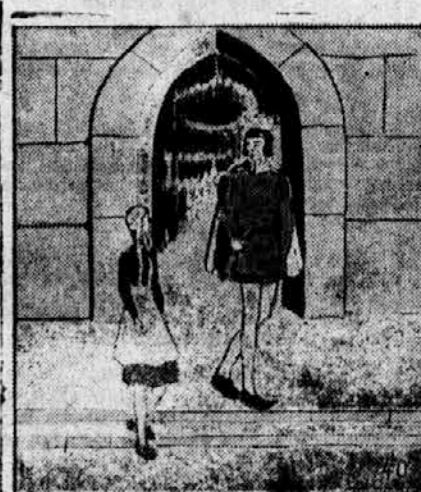
Od nekdanj so ljudje cenili med to, da malo je bilo tistih katerih hubezen je segal, od medu do čebele ter naprej do njenega dela in življenja. In vendar da čebela toliko koristi narodnemu gospodarstvu, da so se ljudje začeli čedalje bolj zanimati zanjo. Letni pridelek medu in voska doseže v Nemčiji vrednost 70 milijonov mark, toda kar je to v primeri s še večjim pomenom čebel za kmetijstvo, v primeri z oplojevanjem kulturnih rastlin? V Nemčiji so to ocenili z zneskom 700 milijonov RM (okoli 10 milijard L.).

Pri teh številkah se mora vsak človek zamisliti, ne samo narodni gospodarstvenik. Zato ni čudno, da so v Schleswig-Holsteinu v Nemčiji kot v prvem okrožju spoznali ogromni pomen čebelarstva in ustanovili v kopalskem Segebergu čebelarško šolo, kjer poučuje vse, kar spada k čebelarstvu.

Bodoči čebelarjem predavajo tudi praktično čebelarstvo, zoologijo, anatomijo, splošno čebelarstvo, fiziologijo, zgodovino čebelarstva, računstvo itd.

Čebelarji vajenec mora po dveletni učni dobi, ko se je naučil vsega, kar spada v njegovo stroko, obiskovati v zimskih mesecih na čebelarški šoli dva tedna po dvanajst tednov. Teh tečajev se udeležujejo tudi vojni poškovanci, ki so si čebelarstvo izbrali za glavni ali postranski poklic. Po prvem izpitu postane kandidat pomočnik, po drugem izpitu pa čebelarški mojster, a to po navadi šele več let po prvem izpitu.

Interes za čebelarstvo šolo je izredno velik in iz vseh okoliš Nemčije prihajajo učenci, ki bi se radi posvetili temu lepemu poklicu. Tako se je na osnovi čebelarstva razvilo široko razpredeno in izredno zanimivo znanstveno delo, ki se sicer sprito vojnotehnični zadržkov moralo začasno omejiti le na študij cvetlice. Je pa kljub temu že doslej rodilo celo vrsto znanstvenih doznanih, pomembnih tudi za druga znanstvena področja.

Ko so h koncu zabučale orglje, se Marjetica prekriza in prva odhili iz cerkve. Komaj je zunaj cerkvenih vrat snela rožo in se spremenila v revno dekletce, od poprej, je že planil iz cerkve mladi kralj. Na vse strani se je oziral, a lepe princeske ni bilo nikjer. Videl je pred seboj revno dekle v prekaltem prilcu. Stopi k njej in ji reče: »Stoj dekle! Ali si videla oditi iz cerkve lepo princesko z zlatimi lasmi?« Marjetica ponižno odkima. Medtem se je vse kraljevo spremstvo zgnelo iz cerkve in spremlilo kralja v grad. Pa tudi Marjetica je šla za množico. Cvetka pod jopico jo je siloma vlekla v smer proti kraljevemu gradu. Pri zadnjih vratih je vprašala stražarja, če bi mogla v gradu dobiti službo. »O dela je pri nas dosti, posebno danes, kar v kuhinjo pojdi,« reče stražar in jo spusti v grad. In Marjetici so odkazali delo v grajski kuhinji. Pomivala je posodo, ki so jo stražarji nosili iz grajskih soban, kajti pojedina se je že začela. Ko se je znočilo, je Marjetica odšla v odkazano ji kamrico spat. Komaj so se vrata za njo zaprla, že zasliši pojoč glas iz jopice: »Na srce si me priprni, Marjetica.« Marjetica uboga in takoj je vsa v zlatu, od nog do glave. Zlati čevljički so jo kar sami nesli v kraljevo dvorano, kjer so rajali veseli gostje. Mladi kralj se ves večer ni ganil od Marjetice. Ko pa je ura bila polnoč, se Marjetica poslovila in onstran vrat sname rožo — in po stopnjicah je bežala kuhinjska dekle Marjetica. »Stoj kam bežiš, dekle?« je vpil za njo nočni stražar.

Veliko nemških deklet, ki so bila poprej zaposlena pri kmečkem delu, so zdaj vpoklicali v profitelarsko službo. Tam strežejo žarometom in prislukovalnim napravam in so tako omogočile, da so moški, ki so to službo še pred kratkim vršili, odpotovali na svoja mesta na bojišča.

Naša anekdota

Dajatev in protidajatev

Jeze zaradi tega ker je pozabil doma ključ od hišnih vrat. Dunajčan se dandanes ne pozna. Hišnik je vedno pripravljen odpreti vsakemu stanovalcu, oprezujoč pri tem seveda za napitnino, ki se ravna po tem kako daleč se je noč že oddalnila od večera. Tako je bilo tudi že za življenja pesnika Nikolaja Lenaua. Nasproti temu pa ni bil »čuvvar pečata« hiše njegovega stanovanja posebno prijateljsko razpoložen, ker je pesnik bolehal za sušico v denarnici in je odpiratelja hišnih vrat le prečesto poplačal samo s tolažbo, da mu bo pač drugič dal večjo napitnino ko je zdaj suh. Zato se mu je zgodilo nekoč, ko je že v pozni uri vlekel za zvonce, da je zaslišal izza hišnih vrat neprijeten glas:

»Dragi gospod, danes vam odpremo samo, če mi vnaprej poravnate vse svoje dolgeve.«

»Dobro,« je zaklical Lenau ko so ostale njegove siceršnje prošnje brez uspeha, »potem si vzemite pač moj zadnji goldinar!«

»Na take obljube ne dam nič. Porinite mi najprej denar pod vrati v vežo, potem vam bom šele odprla.«

Pesnik se je vdal, saj mu ni preostajalo nič več drugega, in hišna vrata so se takoj odprla. Čim je pa bil v veži, je Lenau dejal:

»Ah, bedak! Ko sem se odločal, sem poslal zunanjo na tla svojo torbo s knjigami.«

Uslužno je stekel hišnik, spodbuden po bogati napitnini ven, da pobere torbo. V tistem trenutku je pa Lenau zavrel ključ ki je še tical v ključavnici, in sporečil zunanjo sloičemu, da mu ne bo spet odprl vrat, dokler mu ne porine skozi špranjo v vežo goldinara. Ker je bila noč mrzla, se je preliščal »Cerberus« vdal, in Lenau je dobil nazaj svoj goldinar, vendar je kmalu nato zapustil tisto stanovanje in se preselil drugam.

V NEKAJ VRSTAH

V vojni poškodovanim nemškim študentom ki želijo svoj študij nadaljevati, bodo odslej dajali posojila, da jim tako omogočijo končati študije brez denarnih težav. Po končanih študijah bo študent posojilo vrnil, ali pa se mu bo črtala četrtina polovica ali celo ves izposojeni znesek — kakršna je pač njegova poškodba. Ker se bo pri podelitvah posojila upoštevalo, ali je posilec sam, ali na poročen, in bo tisti, ki ima ženo ali celo otroke, dobil toliko višje posojilo, se računa, kakor piše nemški študentski list »Die Bewegung«, da bo ta uredba pripomogla tudi k sklepanju zgodnjih študentskih zakonov.

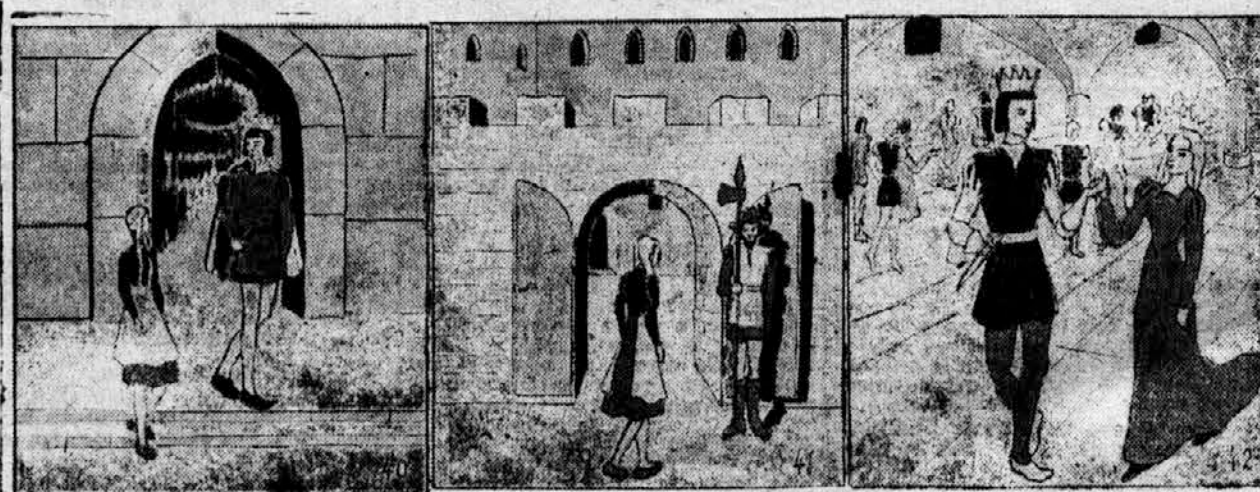
Kakor poročajo iz Prage, je neka kmetica iz okolišč Pterova izkopala ogromen krompir, ki je zbudil pozornost vseh okoliških vasi. Krompir je podolgovate oblike, dolg je 34 cm in tehtal poldrugo kilo.

Kadilec so menda na vsem svetu enako nepotrpeživi, posebno če gre za pravi tobak, ne pa za razne čaje in podobne sobodne nadomestke. Razumljivo je torej, da je premožen kadilec, ki si je na svojem vrtu zasadil par strokov te božje traviče, celo leto božal in negoval to čudežno rastlino in da ni mogel dočakati trenutka ko jo bo — pokadil. Pri tem pa ni mislil na to, ali ni vedel, da mora tak tobak dozoreti in da ga je treba na poseben način pripraviti. Kakor poročajo iz Klastra na Češkem, je prav zaradi takšne nevednosti umrl tamkaj neki navdušen kadilec. Možak se je bil zastopil s katranom, ki ga izloča tak nepredelan tobak, in je težki zastrupitvi podlegel.

Te dni se je na kmetijski šoli v Pterovu na Češkem vršila zrelostna skušnja. Kandidat je bil ravno začel delati ustni izpit, ko je zatutila alarmna sirena. Ne dijak ne komisija se niso dali zmotiti. Odšli so v zaključni pregled.

TRI BOTRICE

Napisala in narisala Ludovika Terčeka

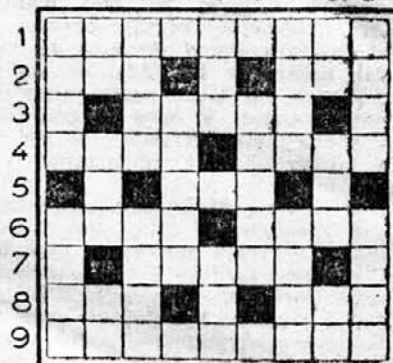

Ko so h koncu zabučale orglje, se Marjetica prekriza in prva odhili iz cerkve. Komaj je zunaj cerkvenih vrat snela rožo in se spremenila v revno dekletce, od poprej, je že planil iz cerkve mladi kralj. Na vse strani se je oziral, a lepe princeske ni bilo nikjer. Videl je pred seboj revno dekle v prekaltem prilcu. Stopi k njej in ji reče: »Stoj dekle! Ali si videla oditi iz cerkve lepo princesko z zlatimi lasmi?« Marjetica ponižno odkima. Medtem se je vse kraljevo spremstvo zgnelo iz cerkve in spremlilo kralja v grad. Pa tudi Marjetica je šla za množico. Cvetka pod jopico jo je siloma vlekla v smer proti kraljevemu gradu. Pri zadnjih vratih je vprašala stražarja, če bi mogla v gradu dobiti službo. »O dela je pri nas dosti, posebno danes, kar v kuhinjo pojdi,« reče stražar in jo spusti v grad. In Marjetici so odkazali delo v grajski kuhinji. Pomivala je posodo, ki so jo stražarji nosili iz grajskih soban, kajti pojedina se je že začela. Ko se je znočilo, je Marjetica odšla v odkazano ji kamrico spat. Komaj so se vrata za njo zaprla, že zasliši pojoč glas iz jopice: »Na srce si me priprni, Marjetica.« Marjetica uboga in takoj je vsa v zlatu, od nog do glave. Zlati čevljički so jo kar sami nesli v kraljevo dvorano, kjer so rajali veseli gostje. Mladi kralj se ves večer ni ganil od Marjetice. Ko pa je ura bila polnoč, se Marjetica poslovila in onstran vrat sname rožo — in po stopnjicah je bežala kuhinjska dekle Marjetica. »Stoj kam bežiš, dekle?« je vpil za njo nočni stražar.

DALJE PRIHODNJE

Križanka štev. 41

1 2 3 4 5 6 7 8 9

Pomen besed

Vodoravno: 1. Kamen iz beton sta njegova simbola. — 2. Ustavlja konje. Mesto na Tirolskem. — 3. Kmetov in naš up. — 4. Martov in Venerin sin. Ne pride samo izpod neba. — 5. Veznik. — 6. Utežna enota. Sila. — 7. Visok romunski plemič. — 8. Osebniz zaimek. Veznik. — 9. Filozof (z grško končnico), ki je učil, da sta svetovno načelo število in harmonija. Navpično: 1. Važen del soda. Simbol moči. — 2. Medmet. Poglavje iz fizike. Oblika sestavljenega pomožnega glagola. — 3. Lovska priprava. Objuba. — 4. Muza. — 5. Šahovski izraz. Navadno ne prinese lepega vremena. — 6. Rimska Ljubljana. — 7. Jugoslovanska reka. Obrtnik. — 8. Časopisna kratica. Njegovo glavo radi citirajo. Nota. — 9. Zelenica. Sveti bik starih Egipčanov.

Rešitev križanke štev. 40

Vodoravno: 1. ples; klop. — 2. re; maj; no. — 3. koren. — 4. skala; ali. — 5. tata; krov. — 6. ono; Aloma. — 7. nasad. — 8. ep; grad; uk. — 9. kosa; ajda. Navpično: 1. prestopok. — 2. le; kan; po. — 3. Katon. — 4. smola; aga. — 5. ara; asa. — 6. kje; klada. — 7. narod. — 8. on; lom; ud. — 9. pomivala.

nišče, kjer je kandidat skušnja dokončal. Novi maturant se pa lahko zaveda, da spada med tiste redke, ki so svoj zrelostni izpit naredili v zaključku.

Zivljenje je polno presenečenj in po navadi nas preseneči tam, kjer nismo pričakujemo. O takšnem primeru poročajo iz vzhodne Prusije. Nek študent, poddesetnik, doma iz severne Šlezije, ki se pravkar bori v vzhodni Prusiji, je tam na nekem vojaškem pokopališču iz prve svetovne vojne slučajno zasledil grob svojega očeta, ki ga je izbrul kot sedemleten deček. Zdaj po toliko letih ko se mladi vojak bori prav na istem mestu, kjer se je v prvi vojni boril njegov oče, je prvič v življenju mogel okrasiti očetov grob.

Leta 1940, so v Nemčiji uvedli poroko na daljavo. Smoter teh porok je bil, da se vojakom na fronti da možnost poročiti se, čeprav ne morejo priti domov k poročnemu obredu. Kakor poročajo, so v samem Berlinu od leta 1940, do danes sklenili 2000 takšnih porok. Število ni majhno, če upoštevamo, da se v Berlinu sklene na leto 60.000 navadnih porok. Zanimivo je omeniti, da takšno poroko na daljavo sklene vojak na bojišču pred divizijskim sodnikom bodoča žena pa pred berlinskim uradom za civilne poroke. Za časa poroke je pred mlado ženo na mizi postavljena ščalada, ki simbolično predstavlja mladega roža.

Kdo ugame?

Lih in sodo števila?

Dva prijatelja sta imela navado, da sta v kavarni pri šahu z vžgalicami žrebala, kdo bo bel. To sta napravila tako, da je vsak vzel iz kupčka vžgalice na mizi poljubno število vžgalic in jih skrij v pest. Nato sta ugibala, ali ima nasprotnik v roki sodo ali liho število vžgalic.

S časom so opazili zanimiv pojav: večkrat je prišlo liho število kakor pa sodo.

»Izključeno,« je rekel tretji član stalnega omliza, ko so mu o tem povedovali. »Možnost sodega števila je vedno enaka možnosti lihega. Vse drugo je naključje.«

Pri sosednji mizi je sedel neki gospod in prisluškoval pogovoru. Potem je vstal in rekel: »Dovolite, gospodje, da se vmešam v vaš pogovor. Ne gre za naključje. Lih število mora s časom dobiti prednost. Matematika to zahteva.«

Ali ima gospod prav?

Odgovor:

»Lih število ima v resnici prednost.«